

Uloga regionalnih razvojnih agencija u razvoju malog i srednjeg poduzetništva

---

Koroman, Stefan

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:831109>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-30**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Odjel za ekonomiju i turizam

„Dr. Mijo Mirković“

STEFAN KOROMAN

**ULOGA REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJA U RAZVOJU MALOG I
SREDNJEG PODUZETNIŠTVA**

Završni rad

Pula, 2015.

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli

Odjel za ekonomiju i turizam

„Dr. Mijo Mirković“

STEFAN KOROMAN

**ULOGA REGIONALNIH RAZVOJNIH AGENCIJA U RAZVOJU MALOG I
SREDNJEG PODUZETNIŠTVA**

Završni rad

JMBAG: 0303023395

Studijski smjer: Menadžment i poduzetništvo

Kolegij: Gospodarstvo Hrvatske

Mentor: Doc. dr. sc. Kristina Afrić Rakitovac

Pula, rujan 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani _____, kandidat za prvostupnika _____ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli, 29.09. 2015.

Student:

Stefan Koroman

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. REGIJE I REGIONALNI RAZVOJ	2
2.1. Regije u Republici Hrvatskoj	3
2.2. Upravljanje regionalnim razvojem	5
2.3. Regionalni indeks konkurentnosti	7
3. MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO	10
3.1. Autonomna, partnerska i vezana mala i srednja poduzeća	11
3.1.1. <i>Autonomna poduzeća</i>	11
3.1.2. <i>Partnerska poduzeća</i>	11
3.1.3. <i>Vezana poduzeća</i>	12
3.1.4. <i>Kontrolna lista za definiranje malog i srednjeg poduzetništva</i>	13
3.2. Važnost i uloga malih i srednjih poduzeća u regionalnom i gospodarskom razvoju	13
3.3. Malo i srednje poduzetništvo u Republici Hrvatskoj	15
4. REGIONALNE RAZVOJNE AGENCIJE	18
4.1. Aktivnosti, ustroj i uloga regionalnih razvojnih agencija	18
4.2. Povezanost regionalnih razvojnih agencija i MSP-a	20
4.3. Fondovi dostupni domaćim MSP-ima od strane Europske unije i Republike Hrvatske	21
4.3.1. <i>Europski fond za regionalni razvoj (eng. European Regional Development Fund)</i>	21
4.3.2. <i>Europski socijalni fond (eng. European Social Fund)</i>	21
4.3.3. <i>Kohezijski fond (eng. Cohesion Fund)</i>	22
4.4. Izvori financiranja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj	23
5. ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA (IDA)	25
5.1. Kreditiranje MSP-a	25
5.2. Poduzetnički inkubator „Izazov“	26
5.3. Realizirani projekti Europske unije	27
5.3.1. <i>MET.R.IS.</i>	27
5.3.2. <i>Pro.sme</i>	28
5.3.3. <i>AsviLoc</i>	29
6. RIJEČKA RAZVOJNA AGENCIJA PORIN	30
6.1. Inkubacija poduzeća	30
6.2. Fondovi Europske unije	31
6.2.1. <i>HINT LAB</i>	31

6.2.2. <i>ENTER YOUTH</i>	32
6.2.3. <i>CREATIVE START UP</i>	32
7. REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA MEĐIMURJE REDEA D.O.O.	34
7.1. Poticanje razvoja	34
7.2. Projekti i fondovi Europske unije.....	35
7.2.1. <i>INTERINO</i>	35
7.2.2. <i>INVEStrategy</i>	36
8. ZAKLJUČAK	38
9. SAŽETAK.....	40
10. SUMMARY	41
11. LITERATURA	42
11.1. Knjige	42
11.2. Online literatura.....	42
11.3. Popis tablica	43
12. PRILOZI.....	44

1. UVOD

Tema ovog diplomskog rada je uloga regionalnih razvojnih agencija u razvoju malog i srednjeg poduzetništva. Rad se pored uvoda, zaključka i sažetka sastoji od šest cjelina.

Cilj rada je analiza dosadašnjih rezultata koje su regionalne razvojne agencije postigle a koji su povezani s razvojem malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj.

U prvoj od navedenih cjelina pojašnjava se značenje regije i strategija regionalnog razvoja, dotiče se administrativno-teritorijalne podjele regija u Republici Hrvatskoj i njihove problematike.

Druga cjelina govori i objašnjava što je to malo i srednje poduzetništvo (u daljnjem tekstu MSP), kako se ono kvalificira i određuje, razrađuje se sama „slika” MSP-a u Republici Hrvatskoj kao i njihova važnost za gospodarstvo neke zemlje.

Treća cjelina usredotočuje se na regionalne razvojne agencije. Objašnjava se njihova uloga, ciljevi, aktivnosti, zadatci i ustroj. U ovom poglavlju govori se i o europskim fondovima namijenjenim poticanju rasta i razvoja MSP-a. Naime jedan od glavnih zadataka regionalnih razvojnih agencija je približavanje, upoznavanje i korištenje tih fondova za poticanje razvoja MSP-a.

Četvrta, peta te šesta cjelina pobliže obrađuju tri razvojne agencije, Istarsku, Riječku te Međimursku razvojnu agenciju. Istarska razvojna agencija (IDA) predstavnik je Istarske regije koja svoj razvoj bazira na turizmu i turističkoj ponudi. Riječka razvojna agencija (PORIN) predstavnik je Primorsko-goranske regije koja svoj razvoj bazira na industriji, dok je Međimurska razvojna agencija (REDEA) predstavnik Međimurske županije i pozitivan primjer kako i kontinentalne regije Hrvatske mogu biti razvijene i konkurentne u svim segmentima gospodarstva. U istima su izneseni svi bitni podatci o agencijama kao i rezultati njihova poslovanja, a koji su vezani uz poticanje rasta i razvoja MSP-a.

Uz sam rad dostupan je i privitak unutar kojeg se nalazi popis svih postojećih razvojnih agencija u Republici Hrvatskoj kao i primjer izgleda „kontrolne liste” za definiranje veličine samog poduzeća od strane poduzetnika.

Metode korištene prilikom izrade ovog rada su metoda analize i sinteze, statistička metoda, povijesna metoda te metoda studija slučaja.

2. REGIJE I REGIONALNI RAZVOJ

Riječ regija potječe od latinske riječi „regio” koja označava određeno geografsko okruženje ili područje povezano zajedničkim prirodno-geografskim, povijesnim, kulturnim i drugim karakteristikama. Najjednostavnije rečeno riječ regija je zapravo sinonim za kraj, predio, pokrajinu ili područje koje je obilježeno prirodnim i društvenim značajkama. (Hrvatski leksikon 2015.)

Međutim, pojam regije je u suvremenom sociološkom i politološkom tumačenju mnogo složeniji i zavisno od konteksta u kojem se upotrebljava može imati posve različite konotacije. Čak i ako regiju shvatimo kao posebnu, subnacionalnu teritorijalnu jedinicu, njena sadržajna i prostorna interpretacija zavisi od perspektive promatrača. Tako se, na primjer, ekonomske regije primarno određuju iz socioekonomske perspektive određenog područja, s ciljem boljeg korištenja prirodnih i ekonomskih potencijala. Geografske regije su oblikovane i omeđene prirodnim elementima kao što su vodotoci, planinski masivi, pustinje i slično. Takvi elementi određuju njezinu fizionomiju, funkcionalnost i homogenost. Pored geografskog i ekonomskog značenja, pod pojmom regije se obično podrazumijeva određena politička jedinica, odnosno zasebno administrativno područje unutar jedne države. U tom slučaju govorimo o političkim regijama.

Utvrđivanjem dominantnog elementa ili grupe elemenata u određenom prostoru možemo vršiti podjelu i klasifikaciju regija. Prema tome, zavisno od pristupa u definiranju regija možemo govoriti i o različitim tipovima regija kao što su kulturno-povijesne regije, ekonomske regije, geografske ili geološke regije, turističke regije, ekološke regije, statističke regije (NUTS¹, regije Europske unije) ili političke regije.

Regije se mogu definirati i kao administrativne, ekonomske ili prirodne jedinice u kojima postoji jedan grad kao regionalni centar. Regije se formiraju pod okriljem centralne vlasti, s predstavničkim i političkim ovlaštenjima, koja su prenesena na regionalnu skupštinu i lokalne ovlasti koje su konstituirane na regionalnoj razini, a imaju ulogu koordinacije lokalnih ovlasti. (Sadiković E., 2011., 63.)

U ovom slučaju interes je usmjeren na ekonomski aspekt koji se manifestira u konkretnom institucionaliziranom prostoru kojeg označavamo terminom regija.

---

¹ NUTS - Nomenklatura prostornih jedinica za statistiku (fra. Nomenclature des unités territoriales statistiques). Hijerarhijski sustav za identifikaciju i klasifikaciju prostornih jedinica za potrebe službene statistike u zemljama članicama Europske unije.

Regija je dio neke cjeline u okviru koje se odvijaju ekonomski i socijalni procesi i na koju u značajnoj mjeri utječu regionalni institucionalni činitelji. (Bogunović A., 2011., 14.)

2.1. Regije u Republici Hrvatskoj

Prema administrativno-teritorijalnoj podjeli Republika Hrvatska ima 21 županiju (uključujući Grad Zagreb), 126 gradova i 429 općina. Općina je oko 4 puta više nego ih je naslijeđeno iz prethodnog sustava (Jugoslavija), dok je broj županija udvostručen u odnosu na prethodne zajednice općina. (Bogunović A., 2011., 28.)

Odlukom o pristupanju Europskoj uniji, administrativno-teritorijalnu podjelu bilo je nužno uskladiti s uputama EUROSTAT-a² i potrebama Europske komisije. Osnovu teritorijalno administrativne podjele u Europskoj uniji čine takozvane, prije spomenute, NUTS regije.

Tablica 1. Statistička kategorizacija teritorijalnih jedinica

NUTS razine	Stanovništvo (minimalno)	Stanovništvo (maksimalno)
NUTS 1	3 milijuna	7 milijuna
NUTS 2	800.000	3 milijuna
NUTS 3	150.000	800.000

Izvor: EUROSTAT (2013.), NUTS 2 regije kao dio kohezijske politike europske unije, <http://hrcak.srce.hr/file/142668>, [17.09.2015.]

Problem regionalizacije Republike Hrvatske ima svoju veoma dugu povijest, a promjene i korekcije teritorijalnog ustrojstva bile su veoma česte, rađene s različitih polazišta. Nažalost, češće se radilo o političkim, a manje o ekonomskim kriterijima regionalizacije. Aktualna regionalizacija Republike Hrvatske, uglavnom slijedi potrebe administrativno-političkog ustroja, a manje ekonomske kriterije.

Postojeća regionalna uprava i samouprava možda odgovara lokalnim političkim zahtjevima i "potrebama", ali zbog niza ograničenja (kadrovskih, organizacijskih, materijalnih) teško može polučiti rješenja za sve zahtjevnije ekonomske razvojne izazove. Postojeći regionalni ustroj nije sukladan prihvaćenim principima regionalizacije zemalja članica Europske Unije. (Bogunović A., 2011., 31.)

---

² EUROSTAT - Statistički ured Europskih zajednica. Prikuplja i objavljuje statističke podatke iz država članica, država izvan Europske unije te od međunarodnih organizacija kako bi informirao institucije Europske unije i omogućio praćenje učinaka politika Zajednice.

Sa aspekta regionalizacije, glavni zadatak postavljen pred Republiku Hrvatsku i njezinu izvršni vlast, od strane Europske Unije je upravo decentralizacija u najširem smislu. Moglo bi se ustvrditi da se Republika Hrvatska u proteklom desetljeću gospodarski razvila u monocentrično gospodarstvo s dominantnim učešćem Grada Zagreba. Takav razvoj imao je za posljedicu daljnji pritisak na centralizaciju poslovnih aktivnosti u jednom centru i relativni pad poslovnih aktivnosti u ostalim hrvatskim regijama te napuštanje ili smanjivanje stupnja korištenja raspoloživih resursa u tim regijama. Kada se resursi u regijama ne koriste dolazi do rasta oportunitetnih troškova same regije, dok sa druge strane Grad Zagreb, kao dominantna centralna sila razvoja, ima porast potražnje za istim resursima. Takva situacija dovodi do višestrukog rasta troškova, s jedne strane oportunitetnih u regijama koje svoje resurse imaju, a ne koriste te s druge strane nabavnih u Gradu Zagrebu koji te resurse mora uvoziti da li sa domaćeg ili stranih tržišta. Dolazimo do zaključka da porast oportunitetnih troškova u manje razvijenim regijama i višak potražnje za razvojnim resursima u Gradu Zagrebu poskupljuju ukupne troškove takvog modela razvoja i smanjuju konkurentnost hrvatskog gospodarstva na domaćem i inozemnom tržištu.

Kada govorimo o NUTS regijama, one su definirane prvobitno zbog statističkih razloga pa zato nisu nužno i službene administrativno-teritorijalne jedinice. Međutim, one su iznimno važne s obzirom na strukturu i mogućnost korištenja sredstava iz različitih fondova EU. Regionalna politika EU je koncipirana tako da se za određene ciljeve i intervencije koriste sredstva iz različitih izvora za različite razine NUTS regija. To znači da s nacionalnog aspekta, nije svejedno kako će se napraviti administrativno – teritorijalna podjela jer o tome može ovisiti i količina sredstava za koja se može kandidirati u fondovima Europske unije. Upravo u ovom segmentu najveću ulogu imaju regionalne razvojne agencije koje su zadužene i čiji je glavni zadatak pomoć i posredovanje između različitih poslovnih subjekata u regijama i Europske unije u dobivanju i ishodovanju poticaja koji se nude kroz različite programe i fondove upravo za razvoj i napredak regija i rast njihove konkurentnosti.

Kako smisao definiranja NUTS regija nije samo statističke prirode u Republici Hrvatskoj se dugo raspravljalo o različitim prijedlozima, a 2013. godine prihvaćena je nova podjela na dvije NUTS 2 regije. Smatra se kako će to rješenje omogućiti cjelokupnom teritoriju Republike Hrvatske korištenje kohezijskih i strukturnih fondove Europske unije čak i dugo nakon dostizanja prosjeka od 75% BDP-a Europske unije, odnosno po nekim projekcijama čak do 2020. godine. (Zagorska razvojna agencija (2013.), Regionalna politika i regionalne nejednakosti u Republici Hrvatskoj)

U Republici Hrvatskoj se za potrebe klasifikacije na NUTS 2 razini od 2013. godine koristi sljedeća podjela:

1. jadranska regija - broji sedam županija u koje spadaju Istarska, Primorsko-Goranska, Ličko-Senjska, Zadarska, Šibensko-Kninska, Splitsko-Dalmatinska te Dubrovačko-Neretvanska županija. Na području jadranske regije živi 1.468.921 stanovnika Republike Hrvatske,
2. kontinentalna regija – broji četrnaest županija u koje spadaju Karlovačka, Zagrebačka, Grad Zagreb, Sisačko-Moslavačka, Krapinsko-Zagorska, Međimurska, Varaždinska, Koprivničko-Križevačka, Bjelovarsko-Bilogorska, Požeško-Slavonska, Brodsko-Posavska, Virovitičko-Podravska, Osječko-Baranjska te Vukovarsko-Srijemska županija. Na području kontinentalne regije živi 2.960.157 stanovnika Republike Hrvatske. (Financijska agencija, 2013.)

2.2. Upravljanje regionalnim razvojem

Regionalni razvoj predstavlja pokretanje ekonomskih procesa i poticanje korištenja resursa u slabije razvijenim regijama s ciljem postizanja ukupnog održivog gospodarskog razvoja regije, u skladu s vrijednostima i očekivanjima poduzetništva, građana i posjetitelja. Europska unija provodi regionalnu politiku za unaprjeđenje ekonomske i socijalne kohezije s krajnjim ciljem smanjivanja razvojnih razlika između 271 različite regije unutar unije.

Zbog sve većih društveno-gospodarskih, ekonomskih te socijalnih razlika između regija unutar Republike Hrvatske, koje su nastale kao posljedica dugogodišnjih loših i nerazrađenih planova razvoja, danas postoji veliki jaz između razvijenih i nerazvijenih regija Republike Hrvatske. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju, morali smo se kao država obvezati na drastične promjene u pogledu poticanja regionalnog razvoja i postizanja uravnoteženja razvijenosti regija. Regionalna politika Republike Hrvatske utemeljena je na Strategiji regionalnog razvoja Republike Hrvatske (usvojena od strane Vlade 4. lipnja 2010. godine) i Zakonu o regionalnom razvoju. (Narodne novine br. 153/09)

Zadaća regionalne politike je pripremiti županijske strukture za nove uloge i odgovornosti u ujednačenom regionalnom razvoju Republike Hrvatske. Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu SRR RH) proizašla je iz konzultacijskog procesa na

nacionalnoj i regionalnoj razini. SRR RH je važna za podizanje blagostanja svih hrvatskih regija s ciljem smanjenja jaza s prosjekom Europske unije. Njome su utvrđeni razvojni ciljevi i definirani instrumenti usmjereni prema izgradnji ukupnog razvojnog potencijala, smanjenju regionalnih razvojnih nejednakosti te jačanju razvojnog potencijala onih dijelova zemlje koji zaostaju u razvoju (takozvana potpomognuta područja) kako bi postali što konkurentniji. Nadalje, SRR HR-om je predložena uspostava koherentnog i jedinstvenog okvira politike regionalnog razvoja kao i potrebnog institucionalnog okvira te je osiguran koordinirani pristup održivom društveno-gospodarskom razvoju svih dijelova zemlje.

Sveukupni cilj SRR RH-a je pridonijeti gospodarskom rastu i razvoju Republike Hrvatske u skladu s načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

Sveukupni cilj postići će se kroz ispunjenje slijedećih pet strateških ciljeva:

1. POBOLJŠANJE EKONOMSKE USPJEŠNOSTI

Unapređenje ekonomske uspješnosti malog gospodarstva u sektorima proizvođačkih i uslužnih djelatnosti većim ulaganjem u R&D, većim stupnjem inovacija, porastom izvoza i daljnjim razvojem poslovnih mreža i povezanosti.

2. POBOLJŠAN PRISTUP FINANCIRANJU

Razvijanje raznih financijskih mogućnosti za subjekte malog gospodarstva te uklanjanje financijskog jaza za malo gospodarstvo.

3. PROMOCIJA PODUZETNIŠTVA

Pružanje potpore osnivanju novih poduzeća, povećanje broja aktivnih poduzeća i jačanje institucija koje pružaju podršku poduzetnicima kako bi se na taj način doprinijelo ravnomjernijem i uravnoteženom razvoju hrvatskih regija.

4. POBOLJŠANJE PODUZETNIČKIH VJEŠTINA

Pružanje podrške većem razvoju subjekata malog gospodarstva kroz jačanje njihove uprave, uvođenje i korištenje većeg broja visokokvalificiranih zaposlenika te pružanje podrške cjeloživotnom učenju zaposlenih u subjektima malog gospodarstva.

5. POBOLJŠANO POSLOVNO OKRUŽENJE

Nadogradnja ostvarenog napretka uklanjanjem preostalih administrativnih opterećenja i olakšavanjem poslovanja u Hrvatskoj.

(Ministarstvo poduzetništva, strategija razvoja poduzetništva 2013.-2020.)

2.3. Regionalni indeks konkurentnosti

Regionalni indeks konkurentnosti Republike Hrvatske (skraćeno RIK) mjerenje je konkurentnosti hrvatskih regija započeto 2007. godine. Riječ je o istraživanju koje se provodi svake tri godine te daje jasnu sliku o jakostima i slabostima 21 hrvatske regije. Stupovi konkurentnosti koji se promatraju u sklopu istraživanja su sljedeći:

a) STATISTIČKI PODINDEKS:

1. Okruženje: demografija, zdravlje i kultura, obrazovanje, osnovna infrastruktura i javni sektor, poslovna infrastruktura
2. Poslovni sektor: investicije i poduzetnička dinamika, razvijenost poduzetništva, ekonomski rezultati – razina, ekonomski rezultati – dinamika,

b) PERCEPTIVNI PODINDEKS

1. Okruženje: lokacijske prednosti, lokalna uprava, infrastruktura, vladavina prava, obrazovanje, financijsko tržište i lokalna konkurencija
2. Poslovni sektor: tehnologija i inovativnost, klasteri, marketing i menadžment

Na temelju dobivenih rezultata donosi preporuke za jačanje konkurentnosti gospodarstva na lokalnoj razini. Regionalni indeks konkurentnosti može biti dobar „investicijski“ vodič, ali i poticaj brojnim, osobito obrazovnim, institucijama za angažiranje u poboljšavanju pojedinih faktora o kojima ovisi produktivnost gospodarstva i/ili javnog sektora neke sredine. (Regionalni indeks konkurentnosti Republike Hrvatske 2013.)

Tablica 2. Prikaz rezultata dobivenih kroz sva tri mjerenja, 2007., 2010. i 2013. godine.

ŽUPANIJA	2013.	2010.	2007.
Grad Zagreb	1	2	1
Varaždinska	2	1	4
Istarska	3	3	3
Međimurska	4	4	2
Primorsko-goranska	5	7	6
Zadarska	6	6	9
Zagrebačka	7	5	5
Koprivničko-križevačka	8	12	7
Splitsko-dalmatinska	9	8	8
Dubrovačko-neretvanska	10	9	10
Osječko-baranjska	11	13	14
Krapinsko-zagorska	12	11	15
Karlovačka	13	14	12
Šibensko-kninska	14	10	13
Bjelovarsko-bilogorska	15	15	11
Brodsko-posavska	16	16	18
Ličko-senjska	17	18	19
Virovitičko-podravska	18	17	17
Sisačko-moslavačka	19	19	16
Vukovarsko-srijemska	20	20	21
Požeško-slavonska	21	21	20

Izvor: Regionalni indeks konkurentnosti Republike Hrvatske (2013.), Istraživanje regionalne konkurentnosti Hrvatske, <http://www.konkurentnost.hr/lgs.axd?t=16&id=489>, [22.09.2015.]

Iz tablice 2. možemo zaključiti da su u šest godina, od 2007. godine do 2013. godine, kod sva tri istraživanja, rezultati gotovo konstantni za prvih i posljednjih pet regija. Dolazi do određenih padova i napredaka, ali tek za jedno ili dva mjesta. Konstantnost unutar pet najrazvijenijih imaju Grad Zagreb, Varaždinska, Istarska i Međimurska regija, dok se Primorsko-goranska i Zagrebačka regija izmjenjuju na posljednjem petom mjestu.

Što se tiče najnekonkurentnijih regija u Republici Hrvatskoj na posljednjih pet mjesta se konstantno nalaze sljedeće regije: Ličko-senjska, Virovitičko-podravska, Sisačko-moslavačka, Vukovarsko-srijemska te Požeško-slavonska.

Ovi nam rezultati pokazuju kako se Republika Hrvatska razvija iznimno sporo te u šest godina provođenja ispitivanja, gotovo da nema značajnijih pomaka na samoj ljestvici. Nakon dobivenih rezultata, ispitivanja provedenog 2007. godine, Vlada Republike Hrvatske i nadležne institucije ustanovile su da najnekonkurentnije regije imaju potencijalne resurse i mogućnost napretka. Pokazuje se kako same regije i država koja treba brinuti o istima, nisu bile u stanju, kroz različite poticaje i olakšice privući kvalitetne investitore koji će svojim znanjem i radom iskoristiti navedene resurse i pomoći regijama u napretku i rastu. Samim time iz godine u godinu dolazi do sve većeg jaza između najkonkurentnijih i najnekonkurentnijih, a takav jaz utječe na veliku centralizaciju razvoja na odabrana područja dok ostatak zemlje ne iskorištavajući svoje resurse propada u zonu siromaštva. Činjenica je da nam je od 2007. godine do 2013. godine samo kroz program IPA Instrument³ pretprijetne pomoći bilo osigurano od strane Europske Unije oko 589 milijuna eura. Ti su novci trebali dijelom biti iskorišteni i u poticanju razvoja svih regija jer je decentralizacija razvoja svake zemlje pa tako i Republike Hrvatske jedan od najvažnijih ciljeva Europske Unije. Promatrajući trenutno stanje ne trebamo se previše nadati da će rezultati istraživanja koje će biti provedeno 2016. godine donijeti neke pozitivnije rezultate i pomake u konkurentnosti regija Republike Hrvatske.

---

³ IPA (eng. Instrument for Pre-accession Assistance) - jedinstveni je pretprijetni fond za razdoblje od 2007. do 2013. godine. Osmišljen je kao cjeloviti program s pet komponenti, a zamijenio je sve dotadašnje parcijalne pretprijetne programe.

3. MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Skupina mikro, malih i srednje velikih poduzeća obuhvaća poduzeća koja zapošljavaju do 250 zaposlenika, ukupni godišnji promet im ne prelazi 50 milijuna eura i/ili im zbroj bilance ne prelazi 43 milijuna eura. Mikro, mala i srednje velika poduzeća pokretači su europske ekonomije. Ona su ključni izvor zaposlenja, stvaraju poduzetnički duh i inovacije u Europskoj uniji i zbog toga su nužna za njegovanje konkurentnosti i održavanje zaposlenosti. (Ministarstvo poduzetništva 2015.)

Glavni čimbenici koji određuju je li neko poduzeće MSP su broj zaposlenika te promet ili ukupan iznos bilance.

Tablica 3. Kriteriji za definiranje poduzeća prema jednoj od kategorija MSP-a

Kategorija poduzeća	Broj zaposlenih	Promet	Ukupan iznos bilance
Srednje	< 250	≤ 50 mil. eura	≤ 43 mil. eura
Malo	< 50	≤ 10 mil. eura	≤ 10 mil. eura
Mikro	< 10	≤ 2 mil. eura	≤ 2 mil. eura

Izvor: Ministarstvo poduzetništva (2015.), Nova definicija MSP-a, <http://www.minpo.hr/UserDocsImages/IZRACUN-20MSP.pdf>, [22.09.2015.]

Tablica 3. prikazuje kriterije za definiranje poduzeća prema jednoj od kategorija MSP-a. Od tri navedena kriterija za definiranje MSP-a dva moraju biti zadovoljena kako bi određeno poduzeće zaista spadalo u kategoriju MSP-a. Pri definiranju, obavezna kategorija je broj zaposlenih te se, uz nju, uzima i jedna od ostale dvije kategorije, godišnji promet ili godišnja bilanca. Ako su zadovoljena dva od tri kriterija na navedeni način, poduzeće spada u jednu od kategorija MSP-a. Ova definicija ima još jedan uvjet koji je nužno zadovoljiti za konačnu kategorizaciju poduzeća. Naime, u obzir se uzimaju i povezanosti između dva ili više poduzeća. Ovdje postoje tri kategorije poduzeća autonomna, partnerska i vezana.

3.1. Autonomna, partnerska i vezana mala i srednja poduzeća

Svaka od ovih kategorija sa sobom donosi određene promjene pri konačnoj definiciji poduzeća u jednu od kategorija MSP-a, s obzirom na broj zaposlenih, godišnji promet i godišnju bilancu.

3.1.1. Autonomna poduzeća

Većina poduzeća u Europskoj Uniji je autonomno. To znači da je poduzeće u potpunosti neovisno ili je partnerski povezano s jednom ili više tvrtki. Kod autonomnih poduzeća, partnerski udio jednog ili više poduzeća ne smije prelaziti 25% ukupnog udjela poduzeća i obrnuto. Međutim, postoji i iznimka. Poduzeće će se smatrati autonomno čak i kada je prag od 25% udjela ili više, ali ne više od 50% u vlasništvu jednog od sljedećih subjekata ili više njih, pod uvjetom da oni nisu međusobno vezani:

1. javne investicijske korporacije, „venture capital“ tvrtke⁴ i poslovni anđeli
2. sveučilišta i neprofitni istraživački centri
3. institucionalni ulagači, uključujući fondove za regionalni razvoj
4. autonomna lokalna vlast s godišnjim proračunom manjim od 10 milijuna eura i manje od 5.000 stanovnika. (Ministarstvo poduzetništva 2015.)

3.1.2. Partnerska poduzeća

Ako udio jednog ili više poduzeća u drugom poduzeću iznosi 25% ili više, a manje od 50%, njihov odnos postaje partnerski te se to poduzeće više ne može smatrati autonomnim.

Poduzeće se smatra partnerskim u slučaju kada:

1. udio poduzeća u drugom poduzeću ne iznosi manje od 25% ili više od 50% što znači da se taj postotak odnosi na postotak glasačkih prava i kapitalnog udjela te ako udio drugog poduzeća u tom poduzeću ne iznosi manje od 25% ili više od 50% što znači da se taj postotak isto tako odnosi na postotak glasačkih prava i kapitalnog udjela,
2. poduzeće nije vezano za drugo poduzeće što znači, između ostalog, da udio glasačkih prava u drugom poduzeću ili obrnuto, ne smije iznositi više od 50%.

---

⁴ Venture capital tvrtke je naziv za tvrtke koje ulažu u perspektivna poduzeća sa visokim potencijalom rasta na srednji i dugi rok (prosječno 5 godina) te sa jasno definiranom izlaznom strategijom. U pravilu se odnosi na financiranje poduzeća u ranoj fazi razvoja i fazi ekspanzije.

U tom slučaju, pri definiranju spada li pojedino poduzeće u jednu od kategorija MSP-a, konačnom broju zaposlenih i godišnjem prometu/godišnjoj bilanci pridodaju se isti pokazatelji drugog ili više poduzeća s kojima je to poduzeće u partnerskom odnosu i to za onoliki postotak koliko drugo poduzeće ili poduzeća imaju udjela u navedenom poduzeću. Pri računanju pokazatelja, radi izbjegavanja prekomjernog računanja, poduzeću se pripisuju pokazatelji samo onih poduzeća s kojima je poduzeće izravno u partnerskom odnosu.

Primjer; tvrtka A posjeduje 33% udjela tvrtke C i 49 % udjela tvrtke D, dok tvrtka B posjeduje 25% udjela tvrtke A. Dakle, prilikom definiranja različitih pokazatelja (broja zaposlenika, godišnjeg prometa ili izračunu godišnje bilance) poduzeće A će uz vlastite pokazatelje, pridodati 33% pokazatelja tvrtke C, 49% poduzeća D te 25% pokazatelja poduzeća B.

3.1.3. Vezana poduzeća

Karakteristika vezanog poduzeća je većinski udio jedne ili više tvrtki u udjelu vezanog poduzeća. Točnije, ukoliko je više od 50% udjela poduzeća u vlasništvu jedne ili više tvrtki, poduzeće se smatra vezanim, budući da tvrtka s većinskim udjelom ima dominantan utjecaj u odlučivanju poduzeća.

Dva ili više poduzeća se smatraju povezanim ako:

1. jedno poduzeće je u vlasništvu većine udjela ili većinskih glasačkih prava unutar drugog poduzeća,
2. jedno poduzeće ima pravo postavljanja ili smjenjivanja većine administrativnog, upravljačkog ili nadzornog tijela drugog poduzeća,
3. ugovor potpisan među poduzećima ili zakonska odredba u memorandumu ili statutu jednog poduzeća dopušta drugom poduzeću da ostvari dominantan utjecaj u poduzeću,
4. jedno poduzeće ima mogućnost, na temelju ugovora, potpune kontrole i upravljanja glasačkim pravima dionika ili članova.

U tom slučaju, pri definiranju spada li pojedino poduzeće u jednu od kategorija MSP-a, konačnom broju zaposlenih i godišnjem prometu/godišnjoj bilanci pridodaju se isti pokazatelji tvrtke ili tvrtku s kojima je poduzeće u partnerskom odnosu i to u iznosu od 100% tvrtke za koje je poduzeće vezano. Također, u slučaju da je tvrtka za koju je poduzeće vezano također vezano za drugu tvrtku ili tvrtke, konačnom broju zaposlenih i godišnjem prometu/godišnjoj bilanci pridodaju se isti pokazatelji svih tvrtki koje su u vezanom odnosu.

Primjer; poduzeće A posjeduje 51% udjela poduzeća C i 100% udjela poduzeća D, dok poduzeće B posjeduje 60% udjela u poduzeću A.

Budući da poduzeće A ima više od 50% udjela u poduzeću C i D, te poduzeće B ima više od 50% udjela u poduzeću A, poduzeće A mora svojim pokazateljima dodati 100% pokazatelja poduzeća B, C i D. (Hrvatska gospodarska komora 2012.)

3.1.4. Kontrolna lista za definiranje malog i srednjeg poduzetništva

Lista je napravljena prema parametrima zadanim u definiciji MSP-a Europske komisije. Namijenjena je poduzećima koja žele izvršiti samoprocjenu svojeg statusa unutar zadanih parametara definicije MSP-a, kako bi što jasnije definirali svoje mogućnosti i prihvatljivosti pri prijavi projekata financiranih iz fondova Europske unije. (Hrvatska gospodarska komora 2012.)

3.2. Važnost i uloga malih i srednjih poduzeća u regionalnom i gospodarskom razvoju

Stvaranje gospodarstva utemeljenog na znanju velik je izazov za današnju Europsku uniju i osnovni cilj Lisabonske strategije za razvoj – Europa 2020.⁵

Postizanje tog cilja omogućit će dinamično i konkurentno tržište s boljim radnim mjestima i većim udjelom socijalne uključenosti. Stoga institucije Europske unije s pravom traže od svojih članica poboljšanje svih politika za razvoj tržišta, pa tako i politika za razvoj malog i srednjeg poduzetništva.

MSP osnova je razvoja gospodarstva u Europskoj uniji, a razvoj poduzetničke klime i smanjivanje administrativnih barijera cilj je svih nacionalnih gospodarstva Europske unije.

Još 2008. godine Europska komisija prihvatila je „Povelju za mala poduzeća“ te razvila načelo „prvo misli na malo“. Ovim strateškim dokumentom Europska komisija dala je središnju ulogu malim i srednjim poduzećima u Europskoj uniji i pozvala zemlje članice da maksimalno potiču razvoj malog poduzetništva.

---

⁵ Europa 2020. - desetogodišnja strategija za rast i radna mjesta Europske unije pokrenuta 2010. godine. Njezin je cilj i rješavanje nedostataka našeg modela rasta i stvaranje uvjeta za pametan, održiv i uključiv rast.

Dokumentom je definirano 10 temeljnih principa koji se odnose na:

1. kreiranje pozitivne poduzetničke klime za razvoj i napredovanje malih poduzeća,
2. omogućavanje druge prilike poštenim poduzetnicima koji su bankrotirali,
3. kreiranje politike po načelu „prvo misli na malo“,
4. javnu administraciju na usluzi poduzetnicima,
5. prilagođavanje javne politike poduzetnicima, omogućiti im dostupnim javnu nabavu i bolje korištenje državnih potpora,
6. omogućavanje pristupa kvalitetnom financiranju i parcijalnim komercijalnim plaćanjima,
7. omogućavanje boljeg iskorištavanja prilika jedinstvenog tržišta Europske unije,
8. promoviranje i nadograđivanje vještina poduzetnika i svih oblika inovacija,
9. omogućavanje prilike za iskorištavanje globalnih izazova za zaštitu okoliša,
10. poticanje malih poduzetnika da iskoriste rastuća tržišta.

Trenutačno je regionalna nejednakost u ekonomskoj i socijalnoj razvijenosti mnogih država pa tako i Republike Hrvatske glavni problem nacionalnih gospodarstva. Centralizacija ekonomske i gospodarske snage nacije na jedno ili nekoliko regija najveći je problem i ograničavajući faktor napretka. Sve zemlje članice Europske unije, ali i šire slažu se s tezom kako je upravo MSP glavna „perjanica“ rješavanja ovog problema. Naime, poticanje razvoja MSP-a ponajviše u slabije razvijenim regijama donosi velike pozitivne pomake u napretku gospodarstva. Nije lako privući i potaknuti razvoj MSP-a u takvim regijama iako obično iste imaju veliki neiskorišteni potencijal, odnosno resursno su bogate. Država bi trebala nizom politika i olakšica omogućiti lakše i jednostavnije otvaranje MSP-a. Postoji veliki i široki repertoar olakšica koje države mogu koristiti u vidu smanjenog poreza na dobit, na plaće zaposlenih, umanjene cijene zemljišta, objekata, dozvola ili komunalnih naknada. S druge strane postoje i poticaji za zapošljavanje, poticaji za otvaranje samog poduzeća u određenim regijama, poticaji za ostvarene rezultate poslovanja i slično. Uz to u mnogim zemljama veliku barijeru predstavljaju zakonske neusklađenosti te niz komplikacija i problema prilikom nabave dozvola i papira potrebnih za otvaranje samih poduzeća. Sve to utječe na dugotrajnost i neisplativost samog procesa. Neke države su shvatile važnost rasta i razvoja MSP-a za njihovo gospodarstvo i ujednačen regionalni razvoj te su sukladno tome i poduzeli odgovarajuće korake.

Međutim, pred većinom zemalja i dalje stoji mnogo truda i rada te naravno prilagodbi i kvalitetnih investicija koje u budućnosti trebaju dovesti do ujednačenog regionalnog rasta i razvoja, te zaključno s time i rasta njihovog gospodarstva. (Euro - Mediteranska Skupština regionalnih i lokalnih predstavnika EU 2014.)

3.3. Malo i srednje poduzetništvo u Republici Hrvatskoj

Nakon osamostaljenja Republike Hrvatske nacionalna ekonomija započela je proces oporavka i rasta. Od ranih 90-ih godina pa do 1997. godine bilježi se nagli rast novoosnovanih malih poduzeća. S početnih 8.815 do nevjerojatnog broja od 62.501 potkraj 1997. godine. U istom se razdoblju bilježi i rast srednjih poduzeća za 19%. Međutim, mnoga od tih poduzeća osnovanih 90-ih godina danas više ne posluju upravo zbog velikih problema nastalih dolaskom velike ekonomske krize 2007./2008. godine. Nakon rata država nije imala plan razvoja gospodarstva, nego se nasumično poticalo stanovništvo na otvaranje poduzeća te otvaranje novih radnih mjesta. Nažalost bez kvalitetnog plana takav razvoj imao je mnogo mana i manjkavosti, a rezultat toga bio je zatvaranje mnogih MSP-a za vrijeme krize. Međutim, gašenje značajnog broja radnih mjesta u kriznom razdoblju od 2008. godine do 2012. godine natjeralo je dio svježih nezaposlenih da se okušaju u poduzetništvu pa je u četiri godine zabilježen značajan porast broja poslovnih subjekata u segmentu malih poduzetnika. Možemo zaključiti kako samo stanovništvo nije odustajalo već je propast jednog poduzeća rezultirao time da su se radnici suočeni s problemom nedostatka radnih mjesta, odlučivali otvarati nova mala poduzeća.

Tablica 4. Prikaz broja malih poduzeća te broja zaposlenih i njihov prosjek u malim poduzećima u Republici Hrvatskoj kroz navedeno razdoblje

Godina	Broj malih poduzeća	Broj zaposlenih u malim poduzećima	Prosjek broja zaposlenih u malim poduzećima
2008.	87.807	448.803	5,1
2010.	95.004	415.320	4,4
2011.	89.539	386.692	4,3
2012.	95.597	406.834	4,2

Izvor: Centar za politiku malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2013., http://www.cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf, [23.09.2015.]

Dakle, iz gore navedene tablice 4. vidljivo je da je za vrijeme ekonomske krize broj malih poduzeća varirao iz godine u godinu, drastičan pad dogodio se između 2010. godine i 2011. godine. Međutim, popraćen je jednako tako drastičnim rastom poduzeća u 2012. godini. Ono što je uočljivo iz tablice 3. je da je i broj zaposlenih u malim poduzećima padao od 2008. godine do 2011. godine gdje bilježimo razliku od više od 62.000 zaposlenika. Međutim, i ovdje se situacija poboljšala 2012. godine, nažalost ne dovoljno jer ipak se radi o negativnoj razlici u broju zaposlenih od 2008. godine do 2012. godine za oko 42.000 zaposlenika. Prosjek broja zaposlenih u malim poduzećima u stalnom je padu, što znači da na veći broj poduzeća imamo istu ili čak manju zaposlenost što je negativan predznak i dokaz porasta broja nezaposlenih u Republici Hrvatskoj.

Tablica 5. Prikaz broja srednjih poduzeća te broja zaposlenih i njihov prosjek u srednjim poduzećima u Republici Hrvatskoj kroz navedeno razdoblje

Godina	Broj srednjih poduzeća	Broj zaposlenih u srednjim poduzećima	Prosjek broja zaposlenih u srednjim poduzećima
2008.	1.396	170.038	121,8
2010.	1.379	157.147	114
2011.	1.292	159.616	123,5
2012.	1.309	149.787	114,4

Izvor: Centar za politiku malih i srednjih poduzeća i poduzetništva, Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj – 2013. http://www.cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf, [23.09.2015.]

Kada govorimo o srednjim poduzećima, podatci koje nam pokazuje tablica 5. govore kako je broj srednjih poduzeća bilježio lagani pad od 2008. godine do 2012. godine. Ono što je zabrinjavajuće je to što iako broj poduzeća nije toliko drastično opao, broj zaposlenih je. U 6 godina broj zaposlenih u srednje velikim poduzećima smanjio se za više od 20.000 zaposlenika. Samim time smanjio se i prosječan broj zaposlenih u srednjim poduzećima.

Osim podataka o broju poduzeća i zaposlenih jedan od važnih pokazatelja razvijenosti MSP-a u Republici Hrvatskoj je i GEM (eng. Global Entrepreneurship Monitor) report. GEM je izvještaj o poduzetništvu u kojem Republika Hrvatska sudjeluje od 2002. godine, zajedno sa još sedamdesetak zemalja svijeta. Istraživanje se svake godine provodi na dvije tisuće odraslih osoba, a ključni pokazatelj je TEA indeks. TEA indeks mjeri postotak osoba koji pokreću poduzetnički pothvat ili su vlasnici poduzeća ne starijeg od 42 mjeseca. Republika Hrvatska u tom pogledu ostvaruje izrazito loše rezultate. 2011. godine TEA indeks Republike Hrvatske iznosio je 7,8, dok je prosjek ispitivanih zemalja bio oko 60% veći, dakle 13.

Možemo zaključiti da se u Republici Hrvatskoj ljudi teško odlučuju na otvaranje novih poduzeća, a kada se to i odluče razlog je najčešće nužda, a ne želja. (Centar za politiku malih i srednjih poduzeća i poduzetništva 2011.)

Sveobuhvatni zaključak što se tiče kretanja i slike MSP-a u Republici Hrvatskoj je taj da iako se broj MSP-a povećao za vrijeme ekonomske krize, žrtvu te krize iznijeli su zaposlenici čiji se broj smanjio za preko 62.000. Gospodarstvo Republike Hrvatske najviše je osjetilo ovaj broj i posljedice ovakvoga stanja. Danas je cilj širenje, unaprjeđivanje, otvaranje novih radnih mjesta jačanjem konkurentnosti postojećih poduzeća, a ne samo otvaranje novih.

Poduzeća koja su uspjela iznijeti samu krizu, poduzeća su koja zasigurno imaju kvalitetnu radnu snagu, veliko znanje i iskustvo. Takva poduzeća nude Republici Hrvatskoj priliku da se u njih ulaže kroz različite poticaje i olakšice te im se omogući širenje i razvoj pa samim time i otvaranje novih radnih mjesta, jačanje konkurentnosti i napretka samog gospodarstva. Republika Hrvatska mora učiti iz grešaka koje je radila kroz svoju povijest, drastičan rast broja MSP-a nije znak „boljeg sutra“, već se treba pobrinuti da poduzeća koja postoje budu snažna i kvalitetna s dobro postavljenim strategijama i ciljevima. Uz resurse i znanje to je siguran zalog za budućnost.

4. REGIONALNE RAZVOJNE AGENCIJE

Razvoje agencije javne su ustanove zadužene za poticanje gospodarskog razvoja u skladu s donesenim planovima i strategijama, odnosno koordinaciju između planova i strategija regionalne razvojne politike koje se donose na državnoj razini te njihovu implementaciju na nižim razinama. U ovom se radu obrađuju Istarska razvojna agencija (IDA), Riječka razvojna agencija (PORIN) te Regionalna razvojna agencija Međimurje (REDEA). IDA je odabrana kao predstavnik regije koja svoj razvoj ponajprije bazira na turizmu i sezonalnosti. PORIN je pak sa druge strane predstavnik regije koja svoj rast i razvoj bazira na industriji, dok je REDEA izabrana kao predstavnik kontinentalne hrvatske i pozitivan primjer kako primorske regije nisu jedine regije koje su razvijene i konkurentne u nacionalnom gospodarstvu.

U Republici Hrvatskoj trenutno su aktivne 32 razvojne agencije koje su dostupne u privitku uz diplomski rad.

4.1. Aktivnosti, ustroj i uloga regionalnih razvojnih agencija

Glavne aktivnosti regionalnih razvojnih agencija (u daljnjem tekstu ARR) mogu se svrstati u pet skupina koje se međusobno upotpunjuju, a to su:

1. koordinacija i savjetovanje jedinica lokalne/regionalne samouprave u pripremi i vođenju projekata uravnoteženog razvoja komunalne i socijalne infrastrukture,
2. koordinacija suradnje jedinica lokalne/regionalne samouprave u regionalnim i nacionalnim institucijama,
3. informiranje i savjetovanje malog i srednjeg poduzetništva o mogućnostima korištenja subvencija i poticaja u gospodarstvu te pomoć poduzetnicima početnicima,
4. izrada strateških dokumenta, privlačenje direktnih stranih ulaganja, promocija poduzetništva i poduzetnika županije na drugim tržištima kao i razne edukacije,
5. priprema, izrada i vođenje projekata financiranih iz nacionalnih i fondova Europske unije te priprema projekata međunarodne i međuregionalne suradnje kao i pripremu i izradu investicijskih studija, analiza i elaborata za potrebe upravljanja projektom.

(Miletić J., voditeljica razvojne agencije Bjelovarsko-bilogorske županije, <http://rerabbz.hr/>)

Njihova uloga, osim provođenja gore navedenih aktivnosti je i ta da razvojne agencije imaju važnu logu u edukaciji stanovništva s područja njihovog djelovanja o svim načinima povlačenja sredstava, kako za malo poduzetništvo, tako i za investicije vezane za okoliš, obnovljive izvore energije i slično.

Agencija osim što brine za razvoj MSP-a, mora brinuti i za razvoj zajednice i njezinog shvaćanja važnosti očuvanja prirode i okoliša. Poticanje održivog razvoja pridonosi ekonomskom, socijalnom, gospodarskom te intelektualnom razvoju i unaprjeđenju zajednice. Takav put je najbolji put napretka i jačanja kvalitete života svih unutar zajednice, a samim time i države.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva, u skladu sa sve većom ulogom razvojnih agencija uvelo je nagradu za najuspješniju razvojnu agenciju koja se dodjeljuje svake godine na „Nacionalnom savjetovanju o gospodarstvu i poduzetništvu“. Kada govorimo o Agencijama za regionalni razvoj bitno je naglasiti kako su iste dobile na značaju prebacivanjem odgovornosti i poslova provedbe programa koji se financiraju iz sredstava Europske unije iz djelokruga regionalne razvojne politike Republike Hrvatske s Ministarstva na Agencije. Time se uloga ARR-a u doglednoj budućnosti, s povećanjem dostupnih sredstava od strane Europske unije može samo povećavati, iako njezina uloga i značaj za regionalni razvoj naravno nisu definirani samo količinom raspoloživih sredstava.

Što se tiče upravljanja i ustroja ARR-om upravlja Upravno vijeće, koje čini predsjednik i dva člana. Članove Upravnog vijeća imenuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog ministra nadležnog za regionalni razvoj Republike Hrvatske, s time da je predsjednik Upravnog vijeća predstavnik ministarstva nadležnog za regionalni razvoj. Članovi Upravnog vijeća imenuju se na četiri godine i mogu biti ponovo imenovani.

Upravno vijeće ima sljedeće zadatke:

1. donosi godišnji program rada Agencije i nadzire njegovo izvršenje,
2. donosi financijski plan i završni račun Agencije,
3. određuje vrstu usluga koje Agencija pruža uz naknadu i utvrđuje visinu naknade za pružene usluge,
4. obavlja i druge poslove u skladu sa Statutom Agencije.

4.2. Povezanost regionalnih razvojnih agencija i MSP-a

Prethodno je navedeno pet osnovnih funkcija i zadataka regionalnih razvojnih agencija od čega se tri direktno odnose na malo i srednje poduzetništvo.

Prvo je informiranje i savjetovanje malog i srednjeg poduzetništva o mogućnostima korištenja subvencija i poticaja u gospodarstvu te pomoć poduzetnicima početnicima. Druga funkcija nadovezuje se na navedenu i kaže da pod temeljne aktivnosti regionalnih razvojnih agencija spada izrada strateških dokumenta, privlačenje direktnih stranih ulaganja, promocija poduzetništva i poduzetnika županije na drugim tržištima kao i razne edukacije. Treća propisuje kako su agencije odgovorne za pripremu, izradu i vođenje projekata financiranih iz nacionalnih i fondova Europske unije kao i pripremu i izradu investicijskih studija, analiza i elaborata za potrebe upravljanja projektom.

Malo i srednje poduzetništvo u Republici Hrvatskoj razvija se slabije i sporije uspoređujući rezultate s razvojem istog sektora u većini zemalja članica Europske unije. Svi ekonomski stručnjaci domaći i svjetski složili su se sa zaključkom kako je upravo malo i srednje gospodarstvo, odnosno, njegov rast i razvoj temelj napretka domaće ekonomije i izlaska iz krize. Danas je Republika Hrvatska članica Europske unije i samim time ima na raspolaganju poticaje razvoja MSP-a koji se nude u vidu različitih fondova od strane same Unije. Upravo tu ključnu ulogu imaju ARR. One su te koje moraju informirati i educirati male i srednje poduzetnike, stare i nove o mogućnostima koje im se nude od strane Republike Hrvatske i Europske unije, a s ciljem njihovog rasta i razvoja kao zajedničkog interesa i samih poduzetnika i države odnosno Europske unije. Prijenos informacija te pomoć pri izradi projekata i planova koje je potrebno dostaviti kao dokaz ozbiljnosti i profesionalnosti te jedan vid osiguranja da se dobivene subvencije neće olako trošiti temeljni je cilj i zadatak regionalnih razvojnih agencija.

4.3. Fondovi dostupni domaćim MSP-ima od strane Europske unije i Republike Hrvatske

Najznačajniji izvori sredstava za MSP u Europskoj uniji ostaju strukturni fondovi kao dio kohezijske politike. Kohezijska politika Europske unije financira se iz tri glavna fonda.

4.3.1. Europski fond za regionalni razvoj (eng. European Regional Development Fund)

Jedan je od strukturnih fondova. Cilj mu je jačanje ekonomske i socijalne kohezije te smanjivanje razlika između regija unutar Europske unije. Podrška je razvoju i strukturnim prilagodbama regionalnih gospodarstava kao i prekograničnoj, transnacionalnoj i međuregionalnoj suradnji. Uglavnom je usmjeren na proizvodne investicije u cilju otvaranja radnih mjesta, infrastrukturne investicije te na lokalni razvoj i razvoj malog i srednjeg poduzetništva. U razdoblju od 2014. godine do 2020. godine, očekivana sredstva proračuna iznose 183,3 milijarde eura.

Aktivnosti fonda su produktivna ulaganja koja pridonose stvaranju i očuvanju održivih radnih mjesta, kroz izravne potpore za ulaganja u mala i srednja poduzeća, ulaganja u infrastrukturu s ciljem pružanja osnovnih usluga građanima u području energetike, okoliša, prometa te informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT⁶), ulaganja u socijalnu, zdravstvenu i obrazovnu infrastrukturu, razvoj unutarnjeg potencijala podržavanjem lokalnih i regionalnih razvoja i istraživanja te inovacija i tehnička pomoć. (Europski fond za regionalni razvoj 2015.)

4.3.2. Europski socijalni fond (eng. European Social Fund)

Europski socijalni fond kao glavni instrument Europske unije usmjeren je na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve građane Europske unije prilikom njihovog zapošljavanja. Njegovo se djelovanje temelji na ulaganju u ljudske resurse - posloprimce, mlade ljude i one koji su u potrazi za poslom. Europski socijalni fond godišnje izdvaja 10 milijardi eura kojima se žele poboljšati izgledi milijunima građana Europske unije za pronalaženje posla, a naročito onim posloprimcima koji se teško zapošljavaju, primjerice starijim osobama, invalidima i slično. (Europski socijalni fond 2015.)

---

⁶ ICT – eng. information and communications technology. Obuhvaća računala, komunikacijsku opremu i s njima povezane usluge te se bavi proučavanjem informacijskog doba.

4.3.3. Kohezijski fond (eng. Cohesion Fund)

Riječ je o financijskom mehanizmu uspostavljenom 1993. godine za financiranje velikih infrastrukturnih projekata u Europskoj uniji na području prometa i zaštite okoliša.

Novosti predstavljaju i dva novija izvora sredstava i programa za razvoj srednjeg i malog poduzetništva, a to su:

1. CIP program: okvirni program za konkurentnost i inovacije (eng. Competitiveness and Innovation Framework Programme) osnovan je Odlukom Europskog parlamenta i Vijeća u listopadu 2006. godine. Cilj programa je poticanje konkurentnosti europskog poduzetništva, a zamišljen je kao pomoć u ostvarivanju ciljeva lisabonske strategije Europske unije koji se tiču ekonomskog rasta i zapošljavanja.

Svrha Okvirnog programa je:

- a) podrška inovativnih aktivnosti (uključujući eko-inovacije),
- b) omogućavanje lakšeg pristupa financijama malom i srednjem poduzetništvu,
- c) osiguravanje usluga za potporu poslovanja u regijama,
- d) potaknuti bolje korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija (ICT),
- e) pružanje podrške razvoju informacijskog društva,
- f) promicanje korištenja obnovljivih energija i energetske učinkovitosti.

Sredstva kojima se iz programa CIP potiču konkretni projekti dodjeljuju se putem natječaja koje raspisuje nadležna tijela Europske komisije.

2. Program FP7: financijski instrument kojim Europska unija financira istraživanje i razvoj u Europi i drugim dijelovima svijeta. Namjena ovog programa je ostvarivanje ambiciozno zamišljenih ciljeva Europske unije formuliranih u Lisabonskoj agendi, a posebice cilja postizanja Europske unije kao najkonkurentnijeg i najdinamičnijeg svjetskog gospodarstva temeljeno na znanju. Strategija počiva na tri stupa koji čine takozvani trokut znanja (istraživanje, inovacije i obrazovanje).

(Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije 2015.)

4.4. Izvori financiranja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj

Prikupljanje novčanih sredstava za pokretanje poduzetničkog pothvata veliki je izazov za svakog poduzetnika. Stalne promjene na tržištu samo otežavaju taj izazov. S problemom financiranja najviše se susreću poduzetnici u "manje privlačnim" industrijama i oni koji se nalaze na samom početku poduzetničke pustolovine. (Škrtić M., Mikić M., 2011., 253.)

Osnovne izvore financijske podrške razvoja malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj čine:

1. bankarski sektor,
2. kreditne unije,
3. fondovi rizičnog kapitala,
4. neformalni oblici financiranja (poslovni anđeli),
5. vladini programi poticaja i subvencioniranih kreditnih linija (Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Republici Hrvatskoj 2012. godine).

Prema CEPOR-u⁷ mala i srednja poduzeća su značajnije usmjerena na tradicionalne izvore financiranja (bankarske kredite). Slabija usmjerenost na netradicionalne izvore financiranja (fondovi rizičnog kapitala i poslovni anđeli) povezana je i s ograničenosti ponude takvih izvora na hrvatskom financijskom tržištu. Približavanje vladinih programa poticaja i subvencioniranih kreditnih linija samim poduzećima uloga je regionalnih razvojnih agencija. Ovi oblici financiranja i dalje su nepoznanica velikom dijelu poduzeća upravo zbog loše informiranosti. Program iskorištavanja ovih poticaja i subvencija nije dovoljno razrađen u praksi.

Kada gledamo sredstva koja su do sada bila raspoloživa Republici Hrvatskoj za poticanje razvoja MSP-a iz pretpristupnih fondova ili gore navedenih fondova koji su stavljeni na raspolaganje nakon što smo pristupili Europskoj uniji, Republika Hrvatska iznimno malo i loše koristi ponuđena sredstva.

Prema posljednjim službenim analizama Europske komisije o iznosima koji su dosad isplaćeni za poticanje razvoja svih grana gospodarstva ne samo MSP-a, Republika Hrvatska je najlošija u Europskoj uniji.

---

⁷ CEPOR – centar za politiku razvoja malih i srednjih poduzeća i poduzetništva. Prvi think-tank u Republici Hrvatskoj koji se bavi problematikom malih i srednjih poduzeća i poduzetništva.

Podaci koji su dostupni unazad nekoliko mjeseci govore da postotak isplaćenih sredstava u odnosu na ona koja su bila na raspolaganju u financijskoj perspektivi 2007.godine do 2013. godine za Republiku Hrvatsku iznosi samo 18%. Republika Hrvatska je po tim pokazateljima na posljednjem mjestu, a samo za usporedbu prethodna je Rumunjska koja je uspjela iskoristiti puno veći postotak ponuđenih sredstava iz fondova, dakle 40%. Kada se osvrnemo na ovakve pokazatelje, možemo zaključiti kako sve institucije a pogotovo ARR moraju svoje zadaće koje su direktno vezane uz privlačenje sredstava iz fondova, obavljati bolje i efikasnije. Prije ulaska u Europsku uniju sredstava nije bilo, nismo imali rješenja kako se boriti s krizom gospodarstva. Danas su rješenja ponuđena, međutim i dalje neznamo kako ta rješenja sprovesti i realizirati na dobrobit razvoja Republike Hrvatske. (Projekti Europske unije 2014.)

5. ISTARSKA RAZVOJNA AGENCIJA (IDA)

Istarska razvojna agencija d.o.o. (IDA) prva je regionalna i jedna od vodećih razvojnih agencija u Republici Hrvatskoj. Osnovana je 14. prosinca 1999. godine kao operativno tijelo za provedbu razvojnih programa Istarske županije. Osnivači IDA-e su Istarska županija i devet istarskih gradova: Buje, Buzet, Labin, Novigrad, Pazin, Poreč, Pula, Rovinj i Umag.

Njena je primarna uloga poticanje razvoja malog i srednjeg poduzetništva u Istarskoj županiji i to kroz pružanje financijske podrške, provođenje edukacija, razvijanje poduzetničke infrastrukture, informiranje i savjetovanje poduzetnika, pružanje usluga potencijalnim stranim investitorima te provedbu različitih međuregionalnih i međunarodnih projekata usmjerenih na stvaranje povoljne poduzetničke klime u Istarskoj županiji.

5.1. Kreditiranje MSP-a

Istarska razvojna agencija (u daljnjem tekstu IDA) kao operativno tijelo za provedbu razvojnih programa Istarske županije iz godine u godinu osmišljava, ugovara i na tržište plasira kreditne linije za obrtnike i poduzetnike. Od osnivanja IDA-e ukupno je realizirano deset kreditnih linija putem kojih je realizirano više od 423,1 milijuna kuna kreditnih sredstava te je izravno financijski podržano 644 poduzetničkih projekata.

Dosadašnji rad Istarske razvojne agencije obilježila je uspješna realizacija sljedećih kreditnih linija:

1. kreditnom linijom „Jamstvo za uspjeh 03“ realiziran je 51 kredit u iznosu od 36,5 milijuna kuna,
2. kreditnom linijom „Jamstvo za uspjeh 02“ realizirano je 25 kredita u iznosu od 26 milijuna kuna,
3. u okviru prve kreditne linije Konzorcija za jamstva „Istra 21“, nazvane „Jamstvo za uspjeh“ realizirano je 25 kredita u iznosu od 19,5 milijuna kuna,
4. putem kreditne linija za malo gospodarstvo u turizmu na području Istarske županije realizirano je ukupno 24,2 milijuna kuna kreditnih sredstava te su financijski podržana 22 projekta,
5. kreditnom linijom "Poduzetnik 3%" realizirano je 118 projekata u iznosu od 105,5 milijuna kuna,

6. kreditnom linijom „Poduzetnik 2“ realizirano je ukupno 132,2 milijuna kuna kreditnih sredstava te direktno financijski podržano 226 poduzetničkih projekata.
7. putem kreditne linije „Mladi i žene“, koja je bila namijenjena poduzetnicima početnicima mlađim od 30 godina i ženama poduzetnicama, s ukupnim kreditnim potencijalom od 2,3 milijuna kuna podržano je 12 poduzetničkih projekata,
8. kreditna linija „Poduzetnik“ realizirana je u cijelosti tijekom 2002. godine i putem nje je plasirano više od 46,1 milijuna kuna kreditnih sredstava u 85 poduzetničkih projekata,
9. putem kreditne linije „Gruda snijega“ u tijeku 2001. godine plasirano je preko 24,7 milijuna kuna kreditnih sredstava i financijski podržano 49 poduzetničkih projekata,
10. program kreditiranja malog i srednjeg poduzetništva u turizmu s naglaskom na razvoj turizma u ruralnom području rezultirao je financijskom podrškom 31 poduzetničkom projektu i realizacijom ukupno 6,1 milijuna kuna kreditnih sredstava do kraja ožujka 2002. godine.

5.2. Poduzetnički inkubator „Izazov“

S ciljem poticanja malog poduzetništva, odnosno željom da se poduzetnicima olakša pokretanje vlastitog posla, 2005. godine unutar IDA-e pokrenut je pulski poduzetnički inkubator "Izazov". Mladim školovanim ljudima koji tek pokreću posao kroz ovaj se projekt osigurava prvi poslovni prostor i savjetodavna pomoć, a pruža im se i mogućnost financiranja putem djelovanja jamstvenog fonda. Postupak je zamišljen tako da se novoosnovanim tvrtkama putem natječaja dodjeljuje poslovni prostor koji potom subvencionirano mogu koristiti od šest mjeseci do maksimalno tri godine. Posebna pogodnost je to što se zakup ne plaća prva tri mjeseca, tijekom preostalih devet mjeseci plaća se 25%, druge godine 50%, a treće 75% utvrđenog iznosa. Ugovor za korištenje prostora poduzetničkog inkubatora sklapa se za period do maksimalno tri godine. U IDA-inom poduzetničkom inkubatoru "Izazov" trenutno djeluju tvrtke:

1. Burasolar d.o.o.
2. LANGO obrt,
3. Rural koncept d.o.o.
4. iDEO PLAN j.d.o.o.
5. Projektna kutija d.o.o.

6. TOP SERVIS j.d.o.o.
7. ARS INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE j.d.o.o.,
8. ATTESTOR j.d.o.o.
9. Inspiracija d.o.o.

Uloga IDA-e u radu i razvoju aktivnosti: koordinacija aktivnosti, tehnička podrška, informiranje i pružanje stručne pomoći poduzetnicima, provedba natječaja za potencijalne stanare inkubatora, praćenje realizacije (anketiranje poduzetnika stanara inkubatora i financijska podrška.

5.3. Realizirani projekti Europske unije

IDA je sudjelovala u realizaciji mnogih projekata financiranih djelomično ili većinom iz pretprijetnih fondova ili pak od ulaska u Europsku Uniju, fondova koji su direktno namijenjeni zemljama članicama za rast i razvoj njihovih gospodarstava. Promatrajući s aspekta ulaganja u razvoj MSP-a u regiji ističe se nekoliko projekata.

5.3.1. MET.R.IS.

Implementacija MET.R.IS.-a započela je 30. rujna 2008. godine, potpisivanjem ugovora o sufinanciranju provedbe projekta u sklopu Jadranskog prekograničnog programa za susjedstvo financiranog iz fonda PHARE 2006.

Ugovor je potpisan između IDA-e koja je nositelj projekta, Središnje agencije za financiranje i ugovaranje programa i projekata Europske unije te Delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj. MET.R.IS. je na rang listi projekata koji su odobreni za sufinanciranje ostvario najveći broj bodova ocjenjivačkog povjerenstva i time osvojio prvo mjesto, uz također najveći budžet projekta. Ukupni budžet projekta iznosio je 740.000,00 eura, a iznos sufinanciranja od strane Europske komisije 485.440,00 eura. Predviđeno trajanje projekta bilo je 14 mjeseci, odnosno od 30. rujna 2008. godine do 30. studenog 2009. godine.

Partneri u projektu bili su IDA, koja je ujedno i nositelj projekta, Istarska županija te Provincia di Venezia. Projekt je realiziran uz potporu suradnika Fakulteta strojarstva i brodogradnje iz Zagreba i Visoke tehničke škole - Politehničkog studija u Puli.

Glavni cilj projekta bio je stvaranje poslovne infrastrukture za inovativno istraživanje i razvoj u metalnoj industriji u Istarskoj županiji kako bi se povećala razina provedenih razvojno-

istraživačkih projekata i time djelovalo na podizanje konkurentnosti istarske i hrvatske metalne industrije na globalnom tržištu. Specifični cilj projekta bio je pružanje usluga istraživanja i razvoja malim i srednjim poduzećima u metalnoj industriji u Istarskoj županiji. Projekt stvaranja istraživačkog centra za metal u Istarskoj županiji podrazumijevao je rekonstrukciju objekta i opremanje prostora u kojem je smješten MET.R.IS. Također, obuhvatio je osposobljavanje djelatnika Centra za uporabu opreme i provođenje istraživanja te edukacije usmjerene na studente i poduzetnike u metalnoj industriji. Provedbom projekta MET.R.IS. stvorena je infrastrukturna baza za istraživanje i razvoj kao preduvjet razvoja inovacija i primjene novih tehnologija u proizvodnji. Osnovne djelatnosti Centra pružanje su usluga istraživanja kvalitete proizvoda i materijala te stvaranja novih ili poboljšanja postojećih proizvoda, usluge razvoja inovativnih ideja, testiranja prototipova, usluge istraživanja i razvoja za mala i srednja poduzeća te razvoj novih tehnologija.

5.3.2. *Pro.sme*

Projekt Integrirane akcije za prekograničnu promociju hrvatskog sektora malog i srednjeg poduzetništva i ekonomsku integraciju s pograničnim regijama u Sloveniji i Italiji (PRO.SME), bio je usmjeren na promociju malog i srednjeg poduzetništva u Istarskoj županiji te stvaranje pogodnih uvjeta za jačanje prekogranične suradnje i privlačenje stranih ulaganja.

Projekt je bio usmjeren na:

1. djelovanje poduzetničkog inkubatora kao oblika podrške start-up poduzetničkim pothvatima, što uključuje sve popratne usluge koje se pružaju poduzetnicima početnicima (financijska podrška, edukacija, savjetovanje i drugo),
2. razvoj novih kreditnih shema i njihovo približavanje korisnicima - malim i srednjim poduzetnicima,
3. promociju rezultata projekta kroz tiskane medije, izradu nove web stranice i organizaciju promotivnih događaja, radionica i konferencija.

Nositelj projekta bila je IDA, a sredstva za njegovu realizaciju dobivena su putem programa CARDS 2003. Realizacija projekta odvijala se od lipnja 2005. godine do lipnja 2007. godine.

Projekt je službeno zaključen 23. lipnja 2007. godine.

5.3.3. *AsviLoc*

Projekt "Integration among Local Development Agencies to promote territories and SMEs systems in Adriatic Cross Border Regions - AsviLoc " realizira se u sklopu programa Interreg III A.

Glavna zadaća i uloga projekta bila je potenciranje razvoja te ekonomska i socijalna obnova priobalnih Jadranskih područja kroz jačanje suradnje MSP-a. Navedeno se je realiziralo kroz promociju i integraciju regionalnih razvojnih agencija kao poveznica i integratora znanja i prakse te svojevrsnog „servisa“, odnosno osnovnog orijentacijskog i promotivnog elementa lokalnog sustava MSP-a. Realizacija AsviLoc.-a temeljila se i na postojanju značajnih socio-ekonomskih, jezičnih, zakonsko-pravnih i infrastrukturnih barijera između poduzetničkih sustava dviju jadranskih obala sjedinjenih Jadranskim morem. Nositelj projekta je Sviluppo Marche (Italija), a njegova ukupna vrijednost iznosila je 552.182,14 eura. Projekt je započeo s realizacijom 2007. godine i trajao je 13 mjeseci.

Navedeni primjeri dotiču se u najvećoj mjeri razvoja MSP-a u regiji, međutim IDA je sudjelovala u mnogim drugim projektima koji su više ili manje povezani s razvojem samog MSP-a ali imaju bitne uloge i u drugim granama gospodarstva. Sveukupno agencija je od osnutka do danas sudjelovala u 20-ak međunarodnih projekata koji su pokretani s ciljem razvoja gospodarstva Republike Hrvatske te suradnju i usklađivanje zakona i mjera te poticaja s drugim zemljama članicama Europske unije. Međutim s obzirom na količinu sredstava stavljenih na raspolaganje Republici Hrvatskoj što iz pretpripravnih fondova, što iz fondova koji su nam postali dostupni ulaskom u Europsku uniju, moramo zaključiti kako je 20-ak projekata vrlo mala brojka. Naime, jedan od osnovnih zadataka agencija je upravo pomoć i posredstvo između domaćih gospodarstvenika odnosno poduzeća i Europskih institucija usmjerenih na razvoj. Mnoge od projekata u kojima je sudjelovala sama agencija, pokretali su većinom inozemni što fondovi, organizacije i agencije za razvoj gdje je IDA funkcionirala kao asistent i agencija sa dodijeljenom ulogom, ali ne i kao nositelj samog projekta. Smatram kako se u budućnosti IDA-e mora posvetiti cilju da ona postane nositelj projekata koji će obuhvaćati i domaće i inozemno surađivanje sa sličnim ili istim institucijama te iskoristiti svoje znanje i mogućnosti koje joj nude fondovi Europske unije kako bi još više ojačala sliku srednjeg i malog poduzetništva u regiji te njihovu ulogu u nacionalnom gospodarstvu.

6. RIJEČKA RAZVOJNA AGENCIJA PORIN

Riječka razvojna agencija PORIN osnovana je 1996. godine kao poduzetnički inkubator od kada se neprestano razvija kao potporna institucija za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, a od 2004. godine kao razvojna agencija. Agencija predstavlja objedinjene aktivnosti za cjelokupan razvoj na području Grada Rijeke. Osnovana je da bi pružala sustavnu potporu u pokretanju i daljnjem razvitku gospodarskih subjekata Grada Rijeke.

Poduzetnički inkubator i inkubacija jedna je od temeljnih aktivnosti same agencije, naime ista je započela svoj rad kao inkubator te se je daljnjim širenjem, razvijanjem i usmjeravanjem kroz godine postojanja prestrukturirala i postala jedna od najboljih razvojnih agencija u Republici Hrvatskoj. U razdoblju od 1996. godine do 2013. godine kroz inkubatore je prošlo preko 110 poduzeća i više od 500 zaposlenika.

6.1. Inkubacija poduzeća

Da bi ostvarili zadane ciljeve, agencija pazi i njeguje odnose sa svojim korisnicima koje doživljavaju kao svoje partnere. Program brige o klijentu, pored usluge najma kvalitetnog i cjenovno povoljnog poslovnog prostora, podrazumijeva sljedeće aktivnosti:

1. informiranje - cjelovito, pravodobno informiranje o programima i politikama Grada, Županije, Republike Hrvatske, natječajima i ostalim mogućnostima koje stoje na raspolaganju poduzetnicima,
2. pomoć i praćenje - program podrazumijeva redoviti oblik konzultacija i razvoj modela poslovnih anđela, razmjenu iskustava kroz organizaciju tribina, individualnih ili grupnih razgovora,
3. unapređenje - program podizanja razine znanja i vještina, posebno s aspekta usvajanja novih tehnološko-organizacijskih rješenja, marketinških alata, stvaranja klusterskih grupa, zajedničkog nastupa i apliciranja na natječaje Vlade Republike Hrvatske i fondove Europske unije.

Za proces inkubacije nije isključivi uvjet postojanje prostora u fizičkom smislu. Naime, suvremeni oblici poslovne komunikacije otvorili su mogućnost i takozvanih „virtualnih inkubatora“. Ovaj model omogućava racionalnije korištenje prostora. Smisao virtualnih inkubatora jest razmjena stečenih vještina, znanja, informacija, iskustva koje članovi ovakvih

poduzetničkih inkubatora implementiraju u svoje poduzetničke pothvate izvan sustava inkubatora. Ovaj se model najčešće primjenjuje u socijalnom poduzetništvu i sustavima samopomoći pri zapošljavanju. Ovakva dva „inkubatora“ planiraju se pokrenuti u bliskoj budućnosti u okviru Riječke razvojne agencije PORIN.

6.2. Fondovi Europske unije

Riječke razvojne agencija PORIN trenutno provodi tri projekta koja su usko vezana uz razvoj MSP-a, a koji su financirani iz razvojnih fondova Europske unije.

6.2.1. HINT LAB

Vrijednost projekta: 287.271,04 eura, cilj projekta: razvoj održivog turizma u ruralnim područjima, koji povezuje postojeće i potencijalne poduzetnike nudeći pomoć u start-up i rastu poduzeća, te nudeći pomoć zrelim poduzećima za promicanje konkurentnosti i poticanje inovacija.

Opis projekta: nažalost, još i danas postoje velike prepreke za postizanje veće konkurentnosti Slovenskog i Hrvatskog turizma. Neke od tih prepreka su: ograničen iznos sredstava posvećenih turizmu u odnosu na njegov značaj za gospodarstvo, nesuradnja turističkih usluga i nedostatak povezanih turistička ponuda te neadekvatno poslovno okruženje, nedostatak inovacija i konkurentnosti. (PORIN 2015.)

Upravo su ta područja obrađena u projektu Hint-Lab, jer je potaknut razvoj održivog turizma u ruralnim područjima, koji povezuje postojeće i potencijalne poduzetnike. Ponuda na svjetskim turističkim tržištima stalno se mijenja i usavršava. Prati želje, potrebe i interese kupaca, a isti su svakim danom sve veći, posebniji i izazovniji. Ovaj projekt usmjerava se na nove oblike turizma. Primjer jednog takvog je razvoj agrarnog turizma gdje će ponuda obuhvaćati upoznavanje samog turista s običajima, tradicijom i vrijednostima koje se njeguju u tom kraju. Realizacija tog cilja odvija se na način da će sam turist moći osobno probati, vidjeti, osjetiti kako je to živjeti na „selu“. Otići na polje, ubrati krumpir, salatu, rajčicu, okopati vrt, brinuti se o domaćim životinjama, kušati proizvode proizvedene upravo na tim imanjima. To je budućnost održivog turizma te je upravo ovaj primjer jedan od smjernica kojima teži ovaj projekt. Kvalitetan i efikasan razvoj i rast konkurentnosti.

Sami rezultati navedenog projekta još uvijek nisu dostupni, međutim prema danim informacijama sam je projekt ovog ljeta ušao u posljednju fazu te su prema iskazima sudionika zadovoljni postignutim rezultatima. (Hint-lab 2015.)

6.2.2. ENTER YOUTH

Vrijednost projekta: 218.382,16 eura, cilj projekta: poticanje poduzetničkog načina razmišljanja mladih u prekograničnoj regiji i jačanje ekonomskih znanja i poslovnih vještina poduzetnika.

Opis projekta: sam projekt sastoji se od mnogih radionica, predavanja i slično gdje se studente na različite načine motivira na osmišljavanje različitih poduzetničkih inovacija i ideja koje će pridonijeti njihovom rastu i razvoju te usavršavanju. Projekt potiče mlade na osmišljavanje njihovog osobnog poslovnog plana u određenoj grani poduzetništva. Osnovno pitanje na kojem se isti bazira je: „Kako potaknuti poduzetništvo među mladima?“. Različite igre, radionice, događanja, timske vježbe odvijaju se s ciljem približavanja i poticanja te naravno ohrabriranja mladih na poduzimanje koraka koji bi u budućnosti mogli donijeti mnoge pozitivne efekte za njih same te samim time, naravno i za domaće gospodarstvo.

(PORIN 2015.)

6.2.3. CREATIVE START UP

Vrijednost projekta: 411.369,61 eura, cilj projekta: unaprijediti globalnu konkurentnost kreativnog poduzetništva u slovensko-hrvatskom pograničju.

Opis projekta: projekt se bavi problemom nedovoljne iskorištenosti potencijala kreativnog sektora. Cilj je naglasiti vrijednosti sektora i povećati njegovu konkurentnost kroz edukaciju i suradnju. Glavno uporište projekta je nedovoljna iskorištenost potencijala kreativnog sektora. Stvaranjem i primjenom sustava upravljanja i dijeljenja resursa kreativnih poduzetnika početnika nastoji se povećati njihova konkurentnost na tržištu. Projekt nudi razvoj rješenja kroz četiri pravca:

1. zajedničku integriranu analizu resursa kreativnih poduzetnika početnika u pograničnom području koja može biti podloga za nove projekte Europske unije,
2. razvijanje svijesti o vrijednostima sektora i njihov prikaz,
3. izgradnja kapaciteta, ekspertize i potencijala sektora,
4. izgradnja partnerstva i strateškog pristupa sektoru.

Projekt zajednički provode Grad Rijeka kao vodeći partner, Regionalna razvojna agencija Porin, Hrvatska gospodarska komora, Akademija primijenjenih umjetnosti u Rijeci, Visoka škola za dizajn Univerze na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središće Univerze na Primorskem i Regionalna razvojna agencija Ljubljanske urbane regije.

Kao što možemo primijetiti iz navedenih primjera, Riječka razvojna agencija PORIN, zbog svoje geografske blizine, svoj rad i aktivnosti vezane uz unaprjeđenje MSP-a, vrši kroz suradnju u različitim projektima s graničnim susjedima Slovenijom. Slično čini i IDA, kroz suradnju sa Slovenijom i Italijom. Međutim, ponovno se možemo uvjeriti kako iako Agencije izvršavaju svoje dužnosti i zadatke, to rade na poprilično malom broju projekata. Naime, Riječka razvojna agencija PORIN ima trenutno u provedbi tek pet projekata što nije značajna brojka u odnosu na sredstva koja nam se nude na iskorištavanje od strane fondova Europske unije.

Sveukupna vrijednost tih pet projekata iznosi približno nešto više od milijun eura, što je vrlo malo s obzirom na stotine milijuna eura koje nam stoje na raspolaganju i čekaju da se investiraju.

7. REGIONALNA RAZVOJNA AGENCIJA MEĐIMURJE REDEA D.O.O.

Regionalna razvojna agencija Međimurje REDEA d.o.o. osnovana je 9. prosinca 2004. godine od strane Međimurske županije s ciljem pružanja podrške procesima održivog razvoja u Međimurju. REDEA je pravni sljednik Međimurskog poduzetničkog centra (u daljnjem tekstu MPC) osnovanog 1998. godine koji je primarno pružao podršku malim i srednjim poduzećima i poljoprivrednicima (poslovni planovi, pomoć pri kreditiranju). Dobivanjem statusa kandidata za članstvo u Eurospkoj uniji 2004. godine, Republici Hrvatskoj su se otvorile prilike za povlačenje sredstava iz pretpristupnih fondova Europske unije. Upravo su te prilike i povećanje djelokruga rada rezultirale transformacijom MPC u razvojnu agenciju.

7.1. Poticanje razvoja

REDEA u Međimurju potiče razvoj baziran na tri elementa:

1. razvoj ljudskih potencijala – REDEA posvećuje mnogo vremena, resursa i truda razvoju ljudskih potencijala same regije. U ovom segmentu djeluje indirektno i direktno. Kada govorimo o direktnom djelovanju govorimo o povlačenju sredstava iz fondova Europske unije namijenjenih upravo i specifično za razvoj ljudskih potencijala unutar regija, zemalja članica. Kod indirektnog djelovanja govorimo o poticajima i podršci koje ista daje samim poduzećima unutar regije koja ulažu resurse i posvećuju svoje vrijeme upravo razvoju ljudskih potencijala koji se nalaze unutar tih istih poduzeća,
2. poljoprivreda i ruralni razvoj – s obzirom na značaj poljoprivrede, turizma i ruralnog razvoja općenito, za razvoj Međimurja kao i šire regije, REDEA je dio svojih resursa usmjerila na razvoj ovog područja. Glavne aktivnosti vezane uz ovo područje ostvaruju se kroz informiranje i savjetovanje, program ruralnog razvoja Republike Hrvatske i drugi nacionalni i programi Europske unije, izrada investicijskih studija i poslovnih planova te razvojne inicijative,
3. razvoj gospodarstva - znatan dio resursa REDEA-e usmjeren je na razvoj međimurskog gospodarstva i podršku poduzetništvu. Razvojna agencija, kao institucija koja podupire i potiče razvoj poduzetništva, svojim aktivnostima djeluje na unaprjeđenje poduzetničkog okruženja u županiji. Usredotočeni su na izravno poslovanje sa samim poduzetnicima na sljedeće načine: informiranje poduzetnika,

edukacija, izrada poslovnih planova i investicijskih studija, priprema prijava za državne i programe potpora Europske unije, izrada i provođenje projekata podrške poduzetništvu, metalska jezgra te specijalizirane usluge za inovativna i tehnološki napredna poduzeća.

7.2. Projekti i fondovi Europske unije

REDEA je od osnutka do danas sveukupno sudjelovala u 48 projekata financiranih ili sufinanciranih od strane Europske unije. U 41 projektu sudjelovala je kao partner i sveukupna vrijednosti tih projekata iznosi točno 12.168.763,00 eura. Sama agencija bila je nositelj u 7 projekata čija ukupna vrijednost iznosi 4.086.573,00 eura. Kada zbrojimo vrijednosti svih projekata u kojima je sudjelovala dolazimo do iznosa od 16.255.336,00 eura. Trenutačno se provode još 3 nova projekta sveukupne vrijednosti 335.444,00 eura.

Projekti usmjereni na rast i razvoj MSP-a:

7.2.1. INTERINO

Prekogranična integracija znanja, vještina i inovacija, Operativni program IPA Slovenija – Hrvatska 2007.– 2013. Trajanje projekta: 1. travnja 2011. godine do 31. ožujka 2013. godine. Vodeći partner: UIP Univerzitetni razvojni center in incubator Primorske, Koper, vrijednost projekta: 802.710,00 eura.

Cilj samog projekta bio je osposobiti 80 potencijalnih mladih poduzetnika za pokretanje, rast i razvoj njihovih poduzeća te 80 poslovnih planova i osnivanje 20-ak poduzeća. Projekt se odnosio na prekograničnu suradnju mladih poduzetnika, studenata i općenito ambicioznih osoba željnih rasta i razvoja u poslovnom pogledu. U sklopu projekta vodili su se natječaji za najbolje poslovne planove te su potencijalni poduzetnici s dobrim poslovnim idejama koji ih ne znaju provesti u posao ili započeti poslovni pothvat bili ti zbog kojih je ovaj projekt i zaživio. Uz navedeni cilj specifični prekogranični ciljevi projekta INTERINO bili su poticanje poduzetničke kulture, nastajanje novih poduzeća na prekograničnom području, prijenos znanja iz akademske sfere u gospodarstvo te razvoj novih usluga partnera projekta u svrhu poboljšanja usluga poduzetničkih inkubatora, tehnoloških parkova i razvojnih agencija radi ostvarivanja njihove misije. Projekt je ocijenjen kao vrlo uspješan čime se može zaključiti kako su temeljni ciljevi istog ispunjeni, sami rezultati nisu dostupni u potpunosti, a prezentirani su po završetku projekta u Tehnološkom parku Ljubljana. Predstavnici projekta

izjavili su kako su u okviru projekta partneri razvili model poboljšanja usluga potpore poslovnog okruženja na projektnom području koji pomaže pri poboljšanju implementacije programa poduzetničkih inkubatora, tehnoloških parkova te razvojnih agencija.

7.2.2. *INVEStrategy*

Glavni nosioc ovog projekta bila je upravo REDE-a, naime INVEStrategy nije u izravnoj povezanosti s MSP-om, međutim rezultat istog je upravo postizanje rasta i razvoja MSP-a. Ukupni proračun projekta: 166.179,78 eura, IPA sufinanciranje: 85%. Trajanje projekta: veljača 2013. godine do siječanj 2014. godine.

Opći cilj projekta: povećati priljev izravnih stranih ulaganja u prekograničnom području s ciljem poticanja gospodarskog rasta i razvoja u zajedničkom društveno-ekonomskom prostoru. Projekt se bazira na zapošljavanju dodatnih stručnjaka i jačanju znanja samih zaposlenika unutar županijske strukture na koje načine povećati i olakšati priljev izravnih stranih investicija. Upravo je veliki dio izravnih stranih investicija vezan uz srednje poduzetništvo. Naime, mnoga srednje velika poduzeća Europe i svijeta traže načine kako da prošire svoje proizvodnju i prodaju na nova i do sada nezastupljena tržišta. Upravo tu ključnu ulogu ima obrazovanje, stručnost, efikasnost i brzina lokalnih stručnjaka i županijskih djelatnika da prepoznaju kvalitetne, potencijalno uspješne investitore i omoguće im ulazak na naše tržište.

Rezultati projekta jesu sljedeći:

1. podignuta razina kompetencija i kapaciteta lokalnih stručnjaka i zaposlenika jedinica lokalne i regionalne samouprave
2. definirani najučinkovitiji marketinški alati za promociju same županije u svijetu
3. učinkovito promovirani ulagački potencijali županije

Međutim, glavni rezultat pokazat će se u narednih nekoliko godina kada će se moći usporediti informacije o broju novopristiglih izravnih stranih ulagača nakon provedbe projekta i broju istih koji su postojali prije samog projekta.

Iz navedenog možemo zaključiti kako je REDE-a sudjelovala u mnogim projektima koji su financirani od strane fondova Europske unije, međutim ista je fondove većinom koristila za jačanje prekogranične suradnje kao što je slučaj i kod prethodnih agencija, a manje za unaprjeđivanje rasta i razvoja MSP-a. Isina je da projekti međunarodne suradnje rezultiraju kasnijem razvoju MSP-a jer donose pozitivne učinke na cijelo gospodarstvo pa tako i ovu granu. Međutim, smatram kako se ipak mora uložiti mnogo više truda i rada u dodatni rast i razvoj MSP-a. REDE-a je od osnutka do danas bila nositelj tek 7 projekata što je veoma mali broj s obzirom na pretpistupno razdoblje i razdoblje koje je Republika Hrvatska punopravna članica Europske unije, dakle govorimo minimalno 6 godina. REDE-a u pogledu rast i razvoja MSP-a i dalje ne čini dovoljno.

8. ZAKLJUČAK

Malo i srednje poduzetništvo pokretačka je snaga rasta i razvoja svakog nacionalnog gospodarstva. Samim time, svako bi gospodarstvo trebalo ulagati velike napore u poticanju rasta i razvoja MSP-a te težiti unaprijeđenju konkurentnosti istih na regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini. Svaka regija unutar neke zemlje neovisno o načinu definiranja iste, suočena je sa izazovom da poduzećima koja se nalaze unutar njenih imaginarnih granica, omogućiti kvalitetan rast i razvoj te konstantno unaprijeđivanje poslovanja i konkurentnosti. U MSP-ima je kako u Republici Hrvatskoj, tako i u drugim zemljama zaposleno preko 60% ukupno zaposlene radne snage, što znači da su takva poduzeća od izuzetnog značaja za svako gospodarstvo.

Vrijedno je napomenuti i kako se u Republici Hrvatskoj takva poduzeća često osnivaju od strane dugotrajno nezaposlenih ljudi koji iz potrebe da nešto poduzmu otvaraju sama poduzeća, što nije nužno negativna okolnost. Naime, mnoge nezaposlene osobe imaju potrebno iskustvo, znanje i vještine te im je upravo takva situacija pomogla da poduzmu korake koje u nekim lakšim životnim situacijama nebi poduzeli, a kasnije se pokažu kao ispravni i uspješni. Nažalost, velika negativnost i ograničavajući faktor u rastu i razvoju MSP-a u Republici Hrvatskoj je slaba dostupnost informacija te usporena i komplicirana administracija. Jedna od uloga Regionalnih razvojnih agencija je upravo pojašnjavanje i približavanje informacija samim poduzećima kao i pomoć sa određenim administrativnim i sličnim problemima. Informacije se često odnose na fondove koji su Republici Hrvatskoj bili dostupni u predpristupnom razdoblju, prije ulaska u Europsku uniju te današnjih fondova dostupnih nakon ulaska u Europsku uniju. Promatrajući i istražujući informacije koje su dostupne o dosadašnjim rezultatima različitih ARR-a što se tiče poticanja rasta i razvoj MSP-a kroz dostupne fondove, možemo zaključiti kako i dalje nije postignuto dovoljno. Uspoređujući mogućnosti koje su nam na raspolaganju gledajući financijske poticaje za koje su agencije zadužene da ih približe samim poduzećima i olakšaju im njihovo korištenje i samih rezultata nemožemo reći kako agencije u potpunosti ne izvršavaju svoje zadatke. U većini projekata u kojima sudjeluju Agencije iste se javljaju kao partneri, a ne kao nositelji. Većina ih se odnosi na prekograničnu suradnju dok je usmjerenost na lokalno gospodarstvo a samim time i poduzeća u drugom pa čak i trećem planu. Donekle se iskorištavaju fondovi za ulaganje u školstvo i obrazovanje te razvoj i unaprijeđenje multikulturalnosti, međutim broj projekata vezanih uz sama poduzeća te namjenjenih rastu i razvoju istih je nažalost vrlo malen.

I dalje unatoč ulasku Republike Hrvatske u Europsku Uniju, naše gospodarstvo muče velike administrativne i informativne barijere i poteškoće. Naravno da su Agencije utjecale na poboljšanje razvoja gospodarstva te se samo gospodarstvo razvija i napreduje pa samim time i struktura MSP-a. Međutim, sam tempo razvoja je usporen, agencije mogu i moraju utjecati mnogo više na izgled, strukturu, kvalitetu i razvijenost MSP-a u Republici Hrvatskoj te njihovu konkurentnost na domaćem i stranom tržištu. Fondovi i novac postoje, treba ih samo znati uzeti i pravilno i kvalitetno iskoristiti.

9. SAŽETAK

Regionalne razvojne agencije (ARR) osnovane su kao ustanove zadužene za poticanje gospodarskog razvoja u skladu s donesenim nacionalnim planovima i strategijama. Temeljni zadatak im je koordinacija između planova i strategija regionalne razvojne politike koje se donose na državnoj razini te njihova implementaciju na nižim razinama. Svaka suverena država pa tako i Republika Hrvatska svjesna je da je upravo razvoj i jačanje malog i srednjeg poduzetništva ključ razvoja i napretka cjelokupnog nacionalnog gospodarstva. Međutim, u Republici Hrvatskoj postoji veliki problem dostupnosti pravodobnih, preciznih i točnih informacija, a samim time i problem s administrativnim dijelom poslovanja unutar gospodarskog sektora. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju na raspolaganje je dan veliki broj različitih fondova Europske unije koji su usmjereni na sufinanciranje širokog spektra različitih gospodarskih i negospodarskih djelatnosti i grana pa tako i MSP-a. Upravo tu najveću ulogu imaju ARR, naime njihov je zadatak da poduzeća koja posluju unutar regije, gdje je određena agencija zadužena za koordinaciju i usmjeravanje, pravodobno informira o mogućnostima koja se nude od strane Europske unije kroz sufinanciranje, a u svrhu rasta i napretka konkurentnosti samih poduzeća. Razrada planova za prijavljivanje na sam natječaj vezan uz privlačenje financijske potpore iz fondova, približavanje i povezivanje poduzetnika unutar i izvan regija te međunarodna suradnja, temeljni su zadatci Agencija vezani uz razvoj MSP-a.

Ključne riječi: regionalne razvojne agencije (ARR), malo i srednje poduzetništvo (MSP), strategije, razvoj, Europska Unija, mogućnosti

10. SUMMARY

Regional Development Agency (RDA) have been established as an institution responsible for promoting economic development in line with the adopted national plans and strategies. The basic task is coordination between the plans and strategies of regional development policy, to be adopted at the national level and their implementation at the lower levels. Every sovereign country including Croatia is aware that the development and strengthening of SMEs is the key to development and progress of the entire national economy. However, in Croatia there is a problem with asymmetric and non-accurate information and therefore a problem with the administrative part of the business within the economic sector. By joining the European Union, Croatia can take part in using different European funds aimed to co-financing a wide variety of economic and non-economic activities and sectors including SMEs. The greatest role is played by the RDA, in fact it is their task that companies operating within the region have to promptly inform about the opportunities that are offered by the European union through the co-financing for the purpose of growth and improvement of competitiveness of enterprises themselves. Developing a plan for submission to the contest related to attract financial support from the fund, convergence and connecting entrepreneurs within and outside the region and international cooperation are fundamental tasks of the Agency related to the development of SMEs.

Key words: regional development agency (RDA), small and medium-sized enterprises (SME), strategies, development, European union, opportunities

11. LITERATURA

11.1. Knjige

1. Bogunović A. (2011.), *Regionalna ekonomika i politika*, Zagreb: Ekonomski fakultet, Zagreb
2. Sadiković E. (2011.), *Fenomen regionalizma i regionalizacija Europe*, Godišnjak Fakulteta političkih nauka, Vol. 5/6, p84, Sarajevo
3. Škrtić M., Mikić M. (2011.), *Poduzetništvo*, Sinergija, Zagreb

11.2. Online literatura

1. Centar za politiku malih i srednjih poduzeća i poduzetništva (2013.), Izvješće o malim i srednjim poduzećima u Hrvatskoj, http://www.cepor.hr/Izvjesce%20o%20malim%20i%20srednjim%20poduzecima%202013_CEPOR.pdf, www.cepor.hr/GEM-brosura-20022011. [23.09.2015.]
2. Europski socijalni fond (2015.), Što je ESF, <http://ec.europa.eu/esf/main.jsp?catId=35&langId=hr>, [04.09.2015.]
3. Europski fond za regionalni razvoj (2015.), Program regionalnog razvoja, <http://www.europski-fondovi.eu/program/europski-fond-za-regionalni-razvoj>, [04.09.2015.]
4. Euro-Mediterranska Skupština regionalnih i lokalnih predstavnika EU, Regionalni i lokalni predstavnici, <http://cor.europa.eu/Pages/welcome.html>, [21.09.2015.]
5. EUROSTAT (2013.), NUTS 2 regije kao dio kohezijske politike europske unije, <http://hrcak.srce.hr/file/142668>, [17.09.2015.]
6. Financijska agencija (2013.), Financijski rezultati poslovanja poduzetnika na NUTS 2 razini u 2013. godini, <http://www.fina.hr/fgs.axd?id=15349>, [24.08.2015.]
7. Hint-lab (2015.), Poticanje ruralnog turizma, www.hint-lab.eu, [03.09.2015.]
8. Hrvatska gospodarska komora (2012.), Vodič za definiciju MSP-a u natjecajima za dodjelu sredstava iz fondova Europske unije, http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_112_0131.pdf, [23.09.2015.]
9. Hrvatski leksikon (2015.), Leksikon hrvatskih riječi, službene stranice Hrvatskog leksikona, dostupno na: <http://www.hrleksikon.info/definicija/regija.html>, [21.07.2015.]

10. Ministarstvo poduzetništva (2015.), Nova definicija MSP-a, <http://www.minpo.hr/UserDocImages/IZRACUN%20MSP.pdf>, [22.09.2015.]
11. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (2015.), Regionalni razvoj RH, <http://www.mrrfeu.hr/default.aspx?id=523>, [22.09.2015.]
12. Narodne novine br. 153/09, Zakon o regionalnom razvoju RH, <http://www.zakon.hr/z/239/Zakon-o-regionalnom-razvoju-Republike-Hrvatske>, [27.08.2015.]
13. Osječko-Baranjska županija (2015.), Strategije OBŽ-a, http://www.slavonija.hr/index.php?option=com_content&task=view&id=18&Itemid=38, [22.09.2015.]
14. PORIN (2015.), Početna stranica-info, <http://www.porin.hr/>, [23.09.2015.]
15. Projekti Europske unije (2014.), Investicije EU za regionalni razvoj, <http://www.eu-projekti.info/komentar-hrvatska-na-zacelju-unije-po-iskoristenosti-eu-fondova>, [23.09.2015.]
16. Regionalni indeks konkurentnosti Hrvatske 2013., Regionalni indeks konkurentnosti, <http://www.konkurentnost.hr/lgs.axd?t=16&id=489>, [23.09.2015.]
17. Splitko-Dalmatinska županija (2009.), Početna stranica – info, http://www.rera.hr/IZBORNIKLJEVO/REGIONALNI_RAZVOJ/tabid/65/Default.aspx, [22.09.2015.]
18. Zagorska razvojna agencija (2013.), Regionalna politika RH, <http://www.zara.hr/files/file/pdf/Reg-politika-GH-udzbenik.pdf>, [22.09.2015.]

11.3. Popis tablica

Tablica 1. Statistička kategorizacija teritorijalnih jedinica

Tablica 2. Prikaz rezultata dobivenih kroz sva tri mjerenja, 2007., 2010. i 2013. godine.

Tablica 3. Kriteriji za definiranje poduzeća prema jednoj od kategorija MSP-a

Tablica 4. Prikaz broja malih poduzeća te broja zaposlenih i njihov prosjek u malim poduzećima u Republici Hrvatskoj kroz navedeno razdoblje

Tablica 5. Prikaz broja srednjih poduzeća te broja zaposlenih i njihov prosjek u srednjim poduzećima u Republici Hrvatskoj kroz navedeno razdoblje

12. PRILOZI

Prilog 1. Popis agencija za razvoj u Republici Hrvatskoj

U Republici Hrvatskoj danas postoje 32 agencije za razvoj evidentirane u sustavu Ministarstva i poduzetništva Republike Hrvatske a to su:

1. Zagorska razvojna agencija ZARA d.o.o.
Krapinsko-zagorska županija
2. Razvojna agencija Sisačko-moslavačke županije SIMORA d.o.o.
Sisačko-moslavačka županija
Rimska 28, 44000 Sisak
3. Razvojna agencija Karlovačke županije - KARLA d.o.o.
Karlovačka županija
4. Razvojna agencija SJEVER-DAN d.o.o.
Društvo za usluge privlačenja investicija, stvaranje radnih mjesta, izradu projekata za privlačenje sredstava EU i obrazovanje
Varaždinska županija
5. Agencija za razvoj Varaždinske županije d.o.o. AZRA
Varaždinska županija
6. PORA Razvojna agencija Podravine i Prigorja
Koprivničko-križevačka županija
7. Razvojna agencija Čazma d.o.o.
Bjelovarsko-bilogorska županija
8. Regionalna razvojna agencija Bjelovarsko -bilogorske županije d.o.o.
Bjelovarsko-bilogorska županija
9. Lokalna razvojna agencija Poslovni park Bjelovar Lora d.o.o.
Bjelovarsko-bilogorska županija
10. Regionalna razvojna agencija PORIN
Poduzetnički inkubator Torpedo
11. Razvojna agencija Ličko-senjske županije LIRA
Ličko-senjska županija
12. VIDRA - Agencija za razvoj Virovitičko-podravske županije
Virovitičko-podravska županija
13. Regionalna razvojna agencija Požeško-slavonske županije d.o.o.
Požeško-slavonska županija

14. Razvojna agencija grada Slavonskog Broda d.o.o.
Brodsko-posavska županija
15. Razvojna agencija Zadarske županije ZADRA d.o.o.
Zadarska županija
16. Regionalna razvojna agencija Slavonije i Baranje d.o.o.
Osječko-baranjska županija
17. Regionalna razvojna agencija Šibensko-kninske županije d.o.o.
Šibensko-kninska županija
18. Agencija za razvoj Vukovarsko-srijemske županije HRAST d.o.o.
Vukovarsko-srijemska županija
19. Razvojna agencija Vukovar d.o.o.
Vukovarsko-srijemska županija
20. Splitska razvojna agencija d.o.o.
Splitsko-dalmatinska županija
21. Istarska razvojna agencija IDA d.o.o.
Istarska županija
22. Regionalna razvojna agencija Dubrovačko-neretvanske županije DUNEA d.o.o.
Dubrovačko-neretvanska županija
23. RAZVOJNA AGENCIJA GRADA DUBROVNIKA DURA D.O.O.
Grad Dubrovnik
24. Razvojna agencija grada Čakovca ČAKRA d.o.o.
Međimurska županija
25. Regionalna razvojna agencija Međimurje REDEA d.o.o.
Međimurska županija
26. Regionalna razvojna agencija Zagrebačke županije d.o.o. za promicanje regionalnog razvoja
Grad Zagreb
27. Razvojna agencija Zagreb - TPZ d.o.o.
Grad Zagreb
28. CTR d.o.o. - Razvojna agencija Brodsko-posavske županije
Brodsko posavska županija
29. Agencija za razvoj Splitsko dalmatinske županije RERA
Splitsko dalmatinska županija

30. AZRA d.o.o. Agencija za razvoj Varaždinske županije
Varaždinska županija

31. Dubrovačka razvojna agencija DURA d.o.o.
Dubrovačko-neretvanska županija

32. Razvojna agencija Glina d.o.o.
Grad Glina

(Hrvatska gospodarska komora (2012.), Vodić za definiciju MSP-a u natjecajima za dodjelu sredstava iz fondova Europske unije, http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_1120131.pdf, [23.09.2015.]

Prilog 2. Kontrolna lista za definiranje malog i srednjeg poduzetništva

Naziv poduzeća :			
Kontakt osoba, e-mail, telefon:			
Redni broj:	Pitanje:	DA	NE
1.	Ima li Vaše poduzeće 50 ili više i manje od 250 zaposlenih ?		
2.	Ima li Vaše poduzeće više od 10 i manje od 50 zaposlenih ?		
3.	Ima li Vaše poduzeće više od 1 i manje od 10 zaposlenih ?		
4.	Je li Vaš godišnji promet prema zadnjem računovodstvenom izvješću manji od ili jednak 50 milijuna EUR-a ?		
5.	Je li Vaš godišnji promet prema zadnjem računovodstvenom izvješću manji od ili jednak 10 milijuna EUR-a ?		
6.	Je li Vaš godišnji promet prema zadnjem računovodstvenom izvješću manji od ili jednak 2 milijuna EUR-a ?		
7.	Je li godišnja bilanca Vašeg poduzeća manja od ili jednaka 43 milijuna EUR-a ?		
8.	Je li godišnja bilanca Vašeg poduzeća manja od ili jednaka 10 milijuna EUR-a ?		
9.	Je li godišnja bilanca Vašeg poduzeća manja od ili jednaka 2 milijuna EUR-a ?		
10.	Poduzeće je u 100% vlasništvu pravne ili fizičke osobe ?		
11.	Ima li određeno poduzeće ili skupina poduzeća udio u vlasničkoj strukturi i glasačkim pravima Vaše tvrtke koji ne prelazi 25% ?		
12.	Ima li Vaše poduzeće udio u vlasničkoj strukturi i glasačkim pravima drugog poduzeća ili skupine poduzeća koji ne prelazi 25% zbrojenih udjela ?		
13.	Ima li određeno poduzeće ili skupina poduzeća udio u vlasničkoj strukturi i glasačkim pravima Vaše tvrtke koji nije manji od 25,01%, a ne prelazi 50% zbrojenih udjela ?		
14.	Ima li Vaše poduzeće udio u vlasničkoj strukturi i glasačkim pravima drugog poduzeća ili skupine poduzeća koji nije manji od 25,01%, a ne prelazi 50% zbrojenih udjela ?		
15.	Ima li određeno poduzeće ili skupina poduzeća udio u vlasničkoj strukturi i glasačkim pravima Vaše tvrtke koji nije manji od 50,01% ?		
16.	Ima li Vaše poduzeće udio u vlasničkoj strukturi i glasačkim pravima drugog poduzeća ili skupine poduzeća koji nije manji od 50,01% ?		

Izvor: Hrvatska gospodarska komora (2012.), Vodić za definiciju MSP-a u natjecajima za dodjelu sredstava iz fondova Europske unije, http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/11/vodic_za_msp_prihvatljivost_na_natjecaje_eu_hgk_analiza_112_0131.pdf, [23.09.2015.]

Napravljena je prema parametrima zadanim u definiciji MSP-a Europske komisije. Kontrolna lista namijenjena je poduzećima koja žele izvršiti samoprocjenu svojeg statusa unutar zadanih parametara definicije MSP-a, kako bi što jasnije definirali svoje mogućnosti i prihvatljivosti pri prijavi projekata financiranih iz fondova Europske unije.